

Programma stedelijke vernieuwing Leeuwarden Oost

Situatieschets

17 mei 2021

Opgesteld door de gemeente Leeuwarden in
samenwerking met Decisio

DECISIO

Inhoudsopgave

1. Inleiding en algemeen beeld Leeuwarden Oost
2. Uitwerking thema's en indicatoren
situatieschets Leeuwarden Oost
3. Analyse van kosten in het sociale domein
4. Conclusies integrale opgave Leeuwarden Oost
5. Korte analyse / impressie per wijk, inclusief
nadere uitsplitsing sociale index per wijk
6. Kansentlas

Inleiding

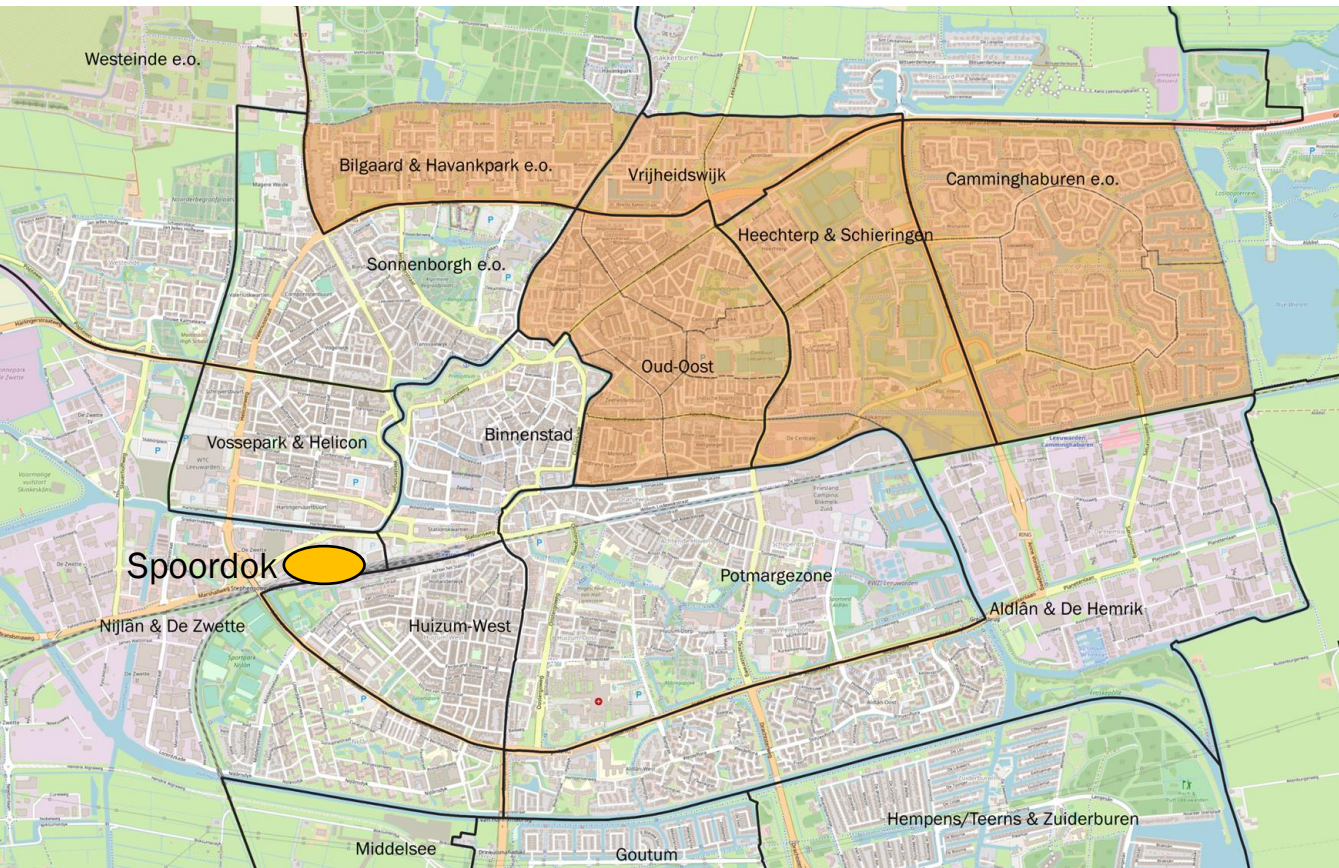
Aanleiding

De kloof tussen armere en rijkere delen van het land neemt toe. De oproep van 15 burgemeesters in het 'Manifest kwetsbare gebieden' vraagt om, juist nu met de coronapandemie, op te komen voor de meest kwetsbare stedelijke gebieden in Nederland en daarin te investeren. De gemeente Leeuwarden ziet zich gesteld voor de opgave om in het gebied Leeuwarden Oost (zie gebiedsafbakening op pagina 3) de leefbaarheid in brede zin te verbeteren. Daartoe wordt het 'Programma stedelijke vernieuwing Leeuwarden Oost' opgezet als een plus op de bestaande wijkaanpak en met een integrale aanpak van sociale en fysieke maatregelen. Het doel is dat de mensen in het gebied na de programmaperiode een betere bestaanszekerheid hebben en in perspectief een stap vooruit hebben kunnen maken. Op die manier verbetert de leefbaarheid in de wijken.

In de afgelopen periode is door gemeente Leeuwarden reeds een aantal eerste stappen gezet in het kader van het Rijkstraject 'Leefbaarheid en Veiligheid'. Voorliggende notitie grijpt daarop terug en bevat een (veelal kwantitatieve) situatieschets van het gebied op de diverse relevante thema's en dient als doel een eerste analyse van de opgaven in Leeuwarden Oost te geven.

Gebiedsafbakening Leeuwarden Oost

Het stedelijke vernieuwingsgebied Leeuwarden Oost ligt ten noordoosten van de binnenstad van Leeuwarden en kenmerkt zich door een diversiteit aan buurten met elk hun unieke eigenschappen. Zo zijn er traditionele en ‘nieuwe’ volksbuurten en uitbreidingslocaties uit de tweede helft van de vorige eeuw, met een concentratie van (portiek)flats. De sociale cohesie (in verschillende vormen) is in verschillende wijken sterk, maar het toezicht op straat kan over het algemeen beter. De problemen bevinden zich daarbij veelal achter de voordeur en zijn er vaak al lang: ze worden van generatie op generatie overgedragen.

Leeuwarden Oost is een gebied:

- Met **36.000 inwoners**
- Waar het gemiddelde inkomen **19.795 euro** is (2018). Dat is 14% lager dan gemiddeld in Leeuwarden en 22% lager dan landelijk.
- Waar de huizen een gemiddelde WOZ-waarde hebben van **120.000 euro** (17% lager dan Leeuwarden en 42% lager dan landelijk)
- Met verschillende buurten waar de leefbaarheid (ver) onder het Nederlands gemiddelde is. In de Leefbaarometer heeft vooral Heechterp-Schieringen een lage score (0,3 punt lager dan het Nederlandse gemiddelde). De leefbaarheid wordt hier als zwak beoordeeld.
- Waar de scores op de Veiligheidsprestatie-index (6,5) en Sociale Index (5,5) de kwetsbaarheden in het gebied duiden.

Het gebied **Spoordok** is expliciet meegenomen op de kaart. In dit transformatiegebied zijn mogelijkheden om toe te voegen wat in de kwetsbare wijken in Leeuwarden Oost teveel is en waar we kunnen leren wat beter kan.

Verhaal van de Wijken

Oud-Oost: volkswijk met veel gezichten en kansen aan de rand van de binnenstad. Dichtbevolkte wijk, met uitdagingen in de woningvoorraad, het aanpakken van onzichtbare problematiek en de openbare ruimte van meer groen en beter onderhoud te voorzien. Cambuur vertrekt uit de wijk, dat is een gemis maar biedt tegelijkertijd kansen.

Heechterp-Schieringen: relatief arme wijk met concentratie sociale huur in portiekflats. Het groen en de goede bereikbaarheid bieden kansen voor deze wijk.

Camminghaburen: op het eerste gezicht een gemiddelde Leeuwardense wijk. Kwetsbaarheid is er echter wel degelijk en vooral in het noorden van de wijk.

Vrijheidswijk: kenmerkt zijn de verschillende transformaties in de wijk gedurende de jaren '80 / '90. Nu is sprake van een gemêleerde bevolking (inwoners met diversiteit aan afkomsten en culturen).

Bilgaard: naoorlogse en 'hechte' wijk. Mensen hebben hier veel sociale contacten, maar ook diverse problemen (armoede, veel hulpvraag).

Het gebied in cijfers

In de tabel is in cijfers een vergelijking gemaakt tussen het gebied Leeuwarden Oost, Leeuwarden als geheel en de G40 gemeenten.

We vergelijken het gebied op enkele algemene kenmerken en enkele specifieke thema's, daarin valt op:

- Dat Leeuwarden Oost een gemiddeld lagere WOZ-waarde heeft dan Leeuwarden en de G40, dat geldt ook voor het gemiddelde inkomen van de inwoners
- De bewoners zijn over het algemeen lager opgeleid dan in Leeuwarden en de G40
- Het aandeel groen laag is in vergelijking met de G40
- In Leeuwarden Oost relatief veel mensen in de bijstand zitten
- De scores op de Leeuwardse Sociale Index en VPI zijn laag in vergelijking met Leeuwarden als geheel.

* Niet van alle woningen bekend

** De wijk Oud-Oost scoort hier een onvoldoende op

*** Aandeel VSV voor Leeuwarden Oost is mogelijk gebaseerd op een ander totaalbeeld van de populatie en ander basisjaar dan G40 en Leeuwarden

**** Samengestelde index met indicatoren o.g.v. veiligheid, we hebben Camminghaburen buiten beschouwing gelaten

		Leeuwarden-Oost	Leeuwarden	G40
Algemene kenmerken				
Aantal inwoners		36.769	124.084	5.038.065
Aantal woningen		19.168	61.492	2.313.953
Leeftijdsofbouw	Jonger dan 24	30%	30%	29%
	Tussen 25 en 44	27%	26%	26%
	Tussen 45 en 64	25%	26%	27%
	Ouder dan 65	18%	18%	18%
Herkomst	Autochtoon	74%	81%	
	Allochtoon	26%	19%	
Wonen en fysieke leefomgeving				
Gemiddelde WOZ-Waarde		119.000	143.000	205.000
Energie labels*	A	12%	14%	24%
	B	25%	18%	17%
	C	27%	25%	28%
	D	17%	21%	14%
	E - G	19%	23%	17%
Percentage Groen		26%	n.b.	63%
Rapportcijfer schoon, heel, veilig**		7,4	8,7	
Werk en inkomen				
Gemiddeld inkomen		19.795	23.000	25.300
Percentage bijstand		11,7%	7,6%	4,6%
Onderwijs en opleiding				
Voortijdig schoolverlaters***		3,1%	2,78%	2,46%
Uitstroom niveau	Havo of hoger	28,0%	39,5%	43%
Hulpvraag en Welbevinden				
Sociale index		5,5	6,6	
Percentage wekelijkse sporters		40%	53%	50%
Aandeel dat minstens 1 keer per maand naar de film, theater, festival of museum gaat		16%	26%	
Aandeel dat zichzelf een goede gezondheid toeschrijft		68%	74%	72%
Veiligheid en criminaliteit				
Aantal misdrijven per 1.000 inwoners per jaar		51	47	44
Percentage inbraak		5,7%	4,0%	8,5%
Veiligheidsprestatieindex (VPI) ****		6,2	7,6	

Thema's Situatieschets

Thema's en Indicatoren

In de situatieschets is informatie verzameld op de volgende domeinen en thema's om een beeld te geven van de huidige situatie in Leeuwarden-Oost, daarbij is veelal de vergelijking gemaakt met het Leeuwarder gemiddelde en in sommige gevallen ook met het gemiddelde in de G40. Deze vergelijking dient ter indicatie van de opgave waar Leeuwarden-Oost op verschillende thema's voor staat. Indicatoren onder de volgende domeinen en thema's zijn inzichtelijk gemaakt.

- Fysiek Domein
 - Wonen
 - Leefomgeving
 - Bereikbaarheid
- Domein veiligheid:
 - Veiligheid en criminaliteit
- Sociaal domein:
 - Sociaal domein algemeen
 - Economie
 - Werk & inkomen
 - Onderwijs & Opvoeding
 - Jeugd en kind
 - Gezondheid en Zorg
 - Participatie
 - Sociaal functioneren
- Tot slot is een specifieke sheet met Corona 'indicatoren' opgenomen

Gebruikte bronnen:

Voor de situatieschets is gebruik gemaakt van diverse bronnen, zoals Leeuwarden in Cijfers, CBS Wijken en Buurten, uitkomsten wijkenquêtes, Veiligheidsprestatieindex (VPI) en sociale index. Veel gegevens gaan over het jaar 2018. Binnenkort is het mogelijk de meest recente uitkomsten van de wijkenquêtes te gebruiken.

Bevindingen: Wonen (1/2)

Voor *Wonen* komen in het gebied 3 relevante aspecten nadrukkelijk naar voren:

1. Het aandeel sociale huur in verschillende buurten, zowel in eigendom van corporaties en particuliere verhuur, is hoog. De gemeente streeft naar een meer gedifferentieerd woningaanbod, waarbij op termijn per buurt een maximum van 50% huur onder de liberalisatiegrens wordt gehanteerd. Dit kan door verkoop, nieuwbouw of sloop.
2. Door bewoners wordt in verschillende buurten problematiek met illegale, particuliere en kamergewijze verhuur ervaren. Zo is er een relatief groot aandeel mensen, vooral in Oud-Oost en Bilgaard (resp. 18,7% en 14,9% t.o.v. 9,2% voor Leeuwarden als geheel), dat vindt dat er meer toezicht moet komen op illegale kamerverhuur

Gemiddelde WOZ-waarde in Leeuwarden is *relatief laag*

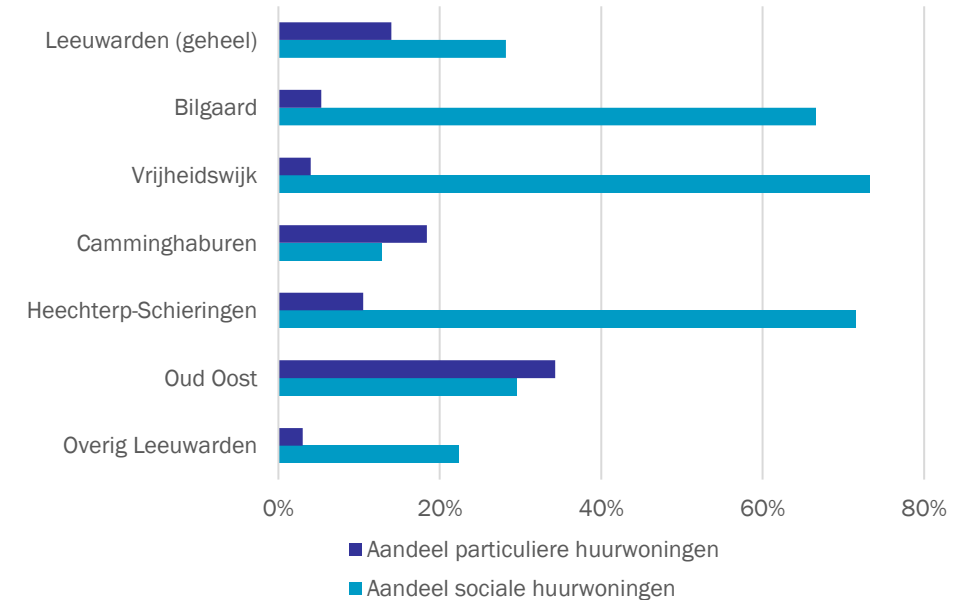
Vergelijking Gemiddelde WOZ-Waarde woningen G40-steden:

Deventer:	194.000
Ede:	244.000
Gouda:	188.000
Heerlen:	129.000
Hilversum:	276.000
Leeuwarden:	143.000
Lelystad:	169.000
Venlo:	188.000
G40 Gemiddelde:	205.000

Gemiddelde WOZ-Waarde wijken:

Leeuwarden:	143.000
Oud-Oost:	106.000
Heechterp-Schieringen:	82.000
Camminghaburen:	161.000
Camminghaburen-Noord:	135.000
Vrijheidswijk:	114.000
Bilgaard:	115.000

Aandeel sociale huurwoningen en particuliere huurwoningen

Vergelijking aandeel sociale huurwoningen Camminghaburen (Wijk) en Camminghaburen Noord (buurt):

Camminghaburen	12,9%
Camminghaburen-Noord	19,4%

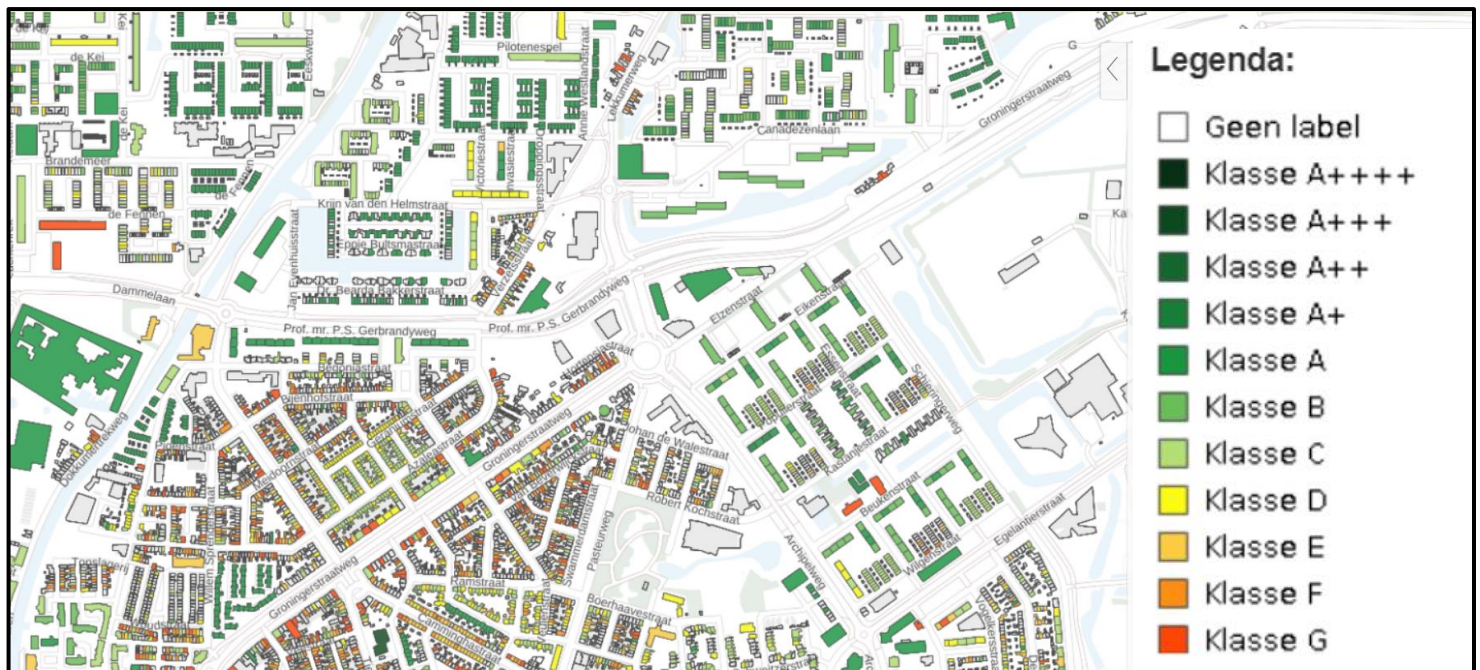
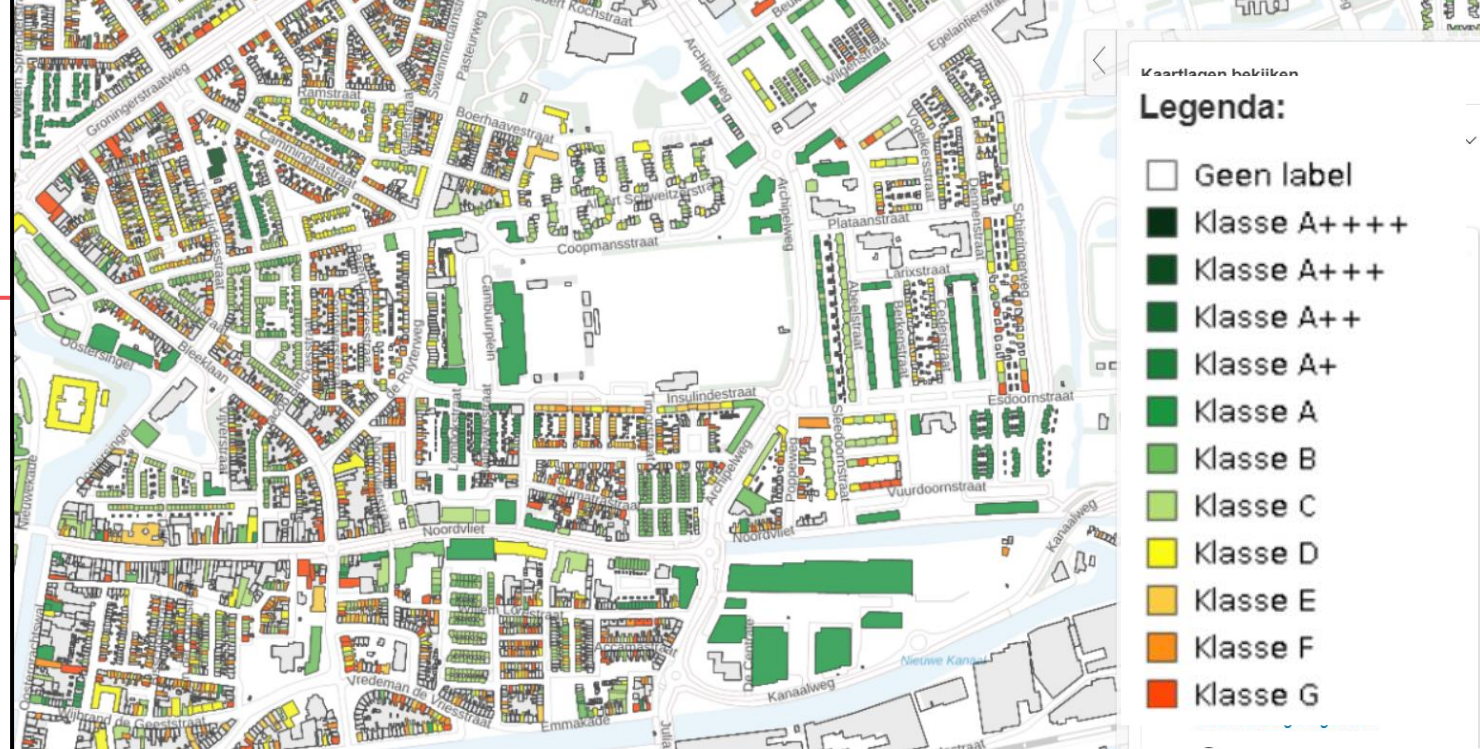
Bron: Leeuwarden in Cijfers, 2019

Bevindingen: Wonen (2/2)

Voor *Wonen* komen in het gebied 3 relevante aspecten nadrukkelijk naar voren:

3. De energietransitie is een opgave in de verschillende wijken en buurten, waarbij een belangrijke opgave bij het particuliere bezit ligt. Dit is een combinatie van de ouderdom van de woningen en het type eigenaar (eigenaar-bewoner met laag inkomen of slechte particuliere verhuurder).

Op de twee kaartbeelden rechts op deze pagina zijn de energieklassen van een deel van de woningen in Leeuwarden Oost weergegeven. Het gaat om een uitsnede van een kaartenbestand dat beschikbaar is via de Nationale Energieatlas, [klik op deze link](#) voor de kaarten om zelf gericht naar bepaalde wijken / buurten of zelfs woningen te gaan.

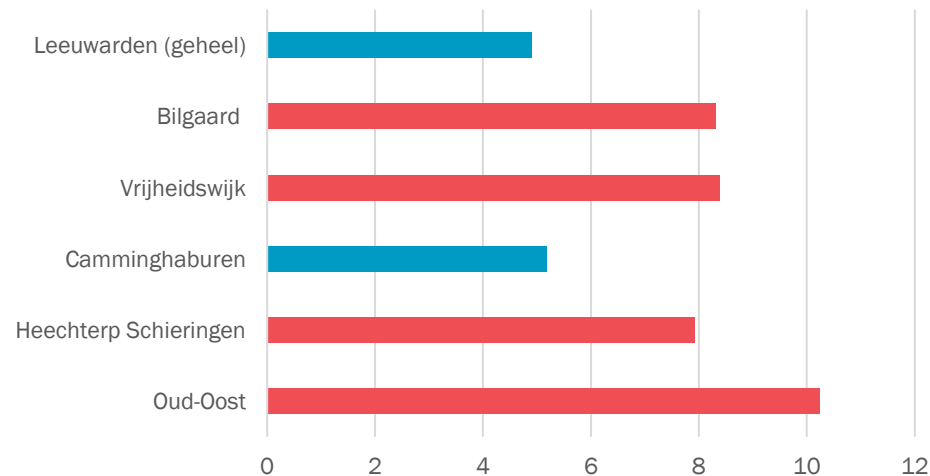

Wonen: Overlast en burenruzies

Voor *sociale overlast*, *burenoverlast* en *burenruzie* komt het volgende naar voren:

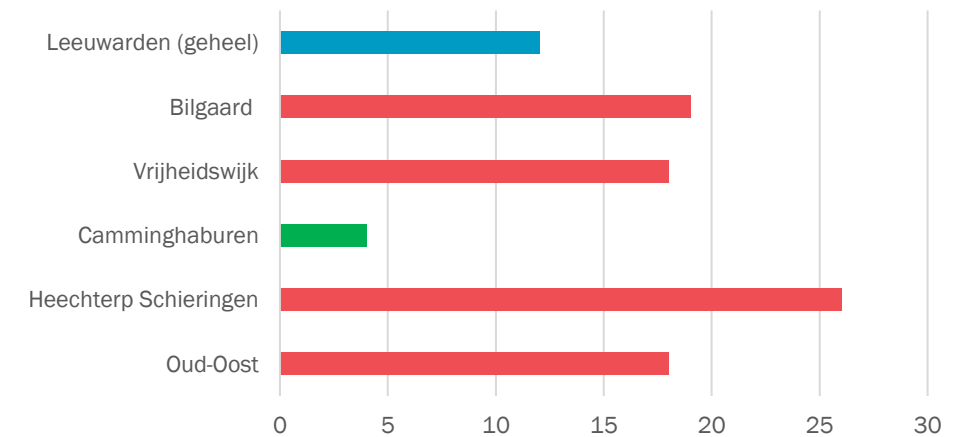
- In alle vijf de wijken, behalve Camminghaburen is relatief vaak sprake van overlast of burenruzies.
- In Oud-Oost vinden relatief veel burenruzies plaats en ervaren bewoners relatief veel sociale overlast.
- In Heechterp-Schieringen is sprake van een relatief hoog aandeel mensen dat vaak en regelmatig burenoverlast ervaart.
- In Heechterp-Schieringen vinden relatief veel *huisontruimingen* plaats. In Heechterp-Schieringen vonden in 2018 veertien ontruimingen plaats en in 2019 zeven ontruimingen. In de overige wijken heeft dit maximaal 4 keer per jaar plaatsgevonden tussen 2017 en 2019.

Burenruzie per 1000 inwoners

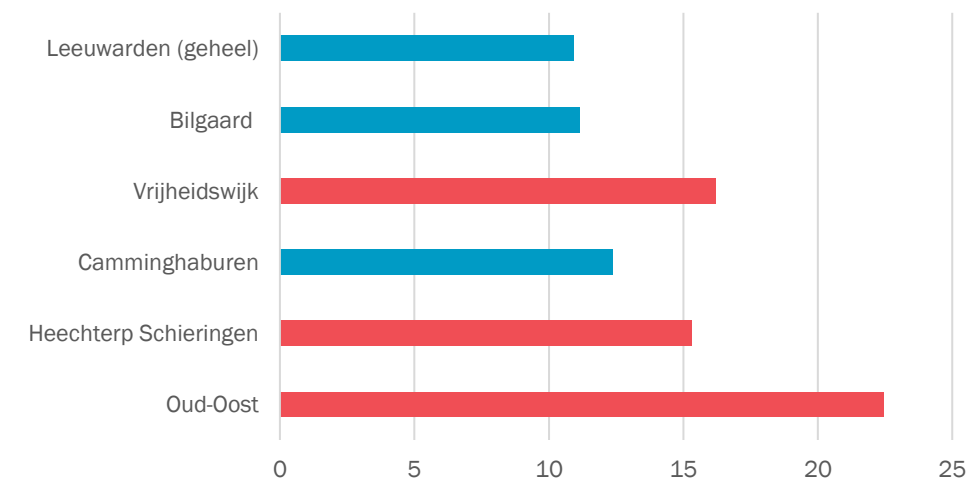
Bron: LO Enquête, 2019

Aandeel dat vaak en regelmatig burenoverlast ervaart

Bron: LO Enquête, 2019

Meldingen van Sociale Overlast per 1000 inwoners

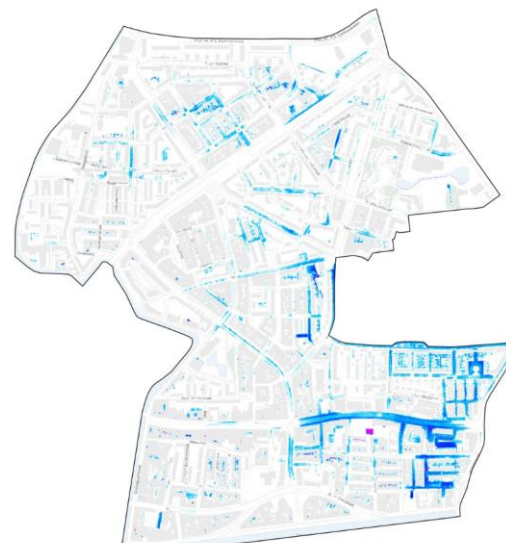
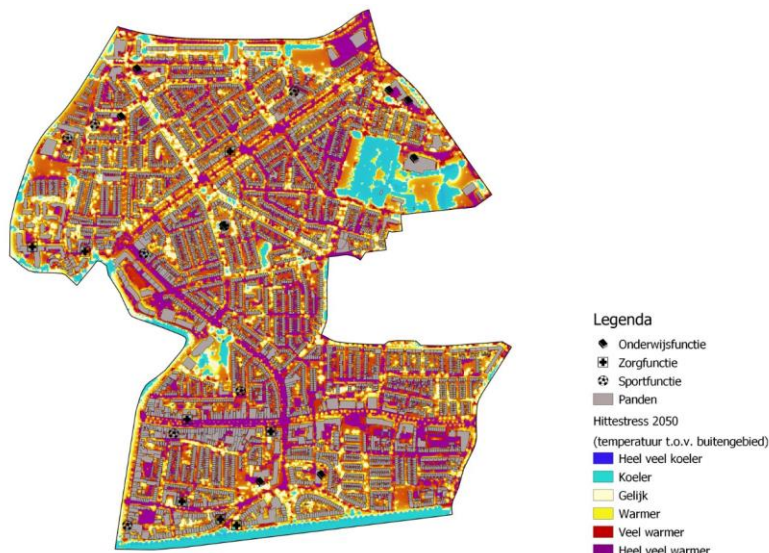
Bron: LO Enquête, 2019

Bevindingen: Leefomgeving

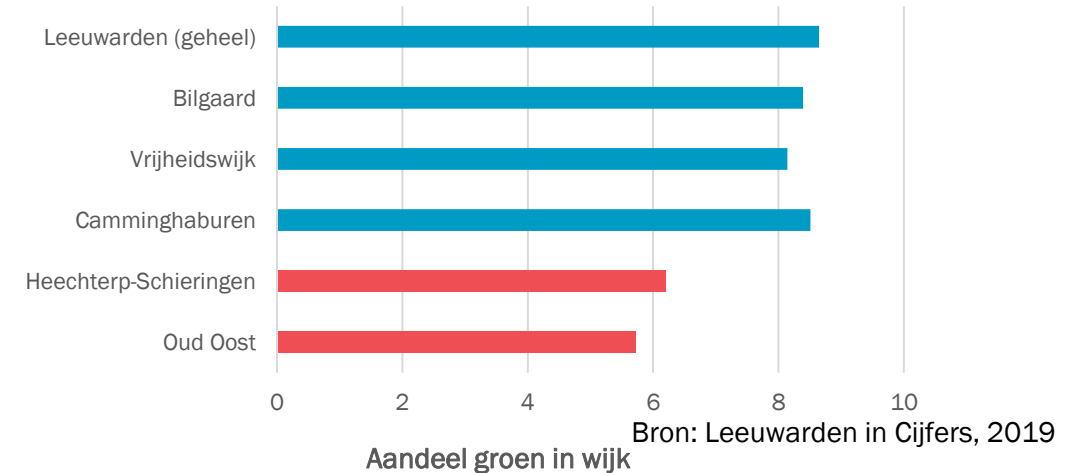
Voor *Leefomgeving* komen in de wijken de volgende aspecten naar voren:

- **Groen** in de wijk. Speelt met name in Oud-Oost; slechts 39% van de inwoners vindt dat er voldoende groen is in de wijk (t.o.v. 71% voor het Leeuwardse gemiddelde). Wanneer we kijken naar het aandeel *groen* in de wijk van de totale oppervlakte springt Heechterp-Schieringen er bovenuit. Oud-Oost kent relatief weinig groen in de wijk.
- Daardoor is in het gebied ook sprake van relatief veel plekken waar **hittestress** optreedt en zijn er plekken waar een verhoogd risico is op **wateroverlast**. Dit speelt met name in Oud-Oost, zie ook de onderstaande kaartbeelden.
- Het **onderhoud** van de openbare ruimte en de mate van **opgeruimdheid** laat volgens veel bewoners te wensen over. Dit uit zich in ergernissen over rondslingerend vuil en rapportcijfer 'schoon en heel'. Dat speelt met name in Oud-Oost en Heechterp-Schieringen.

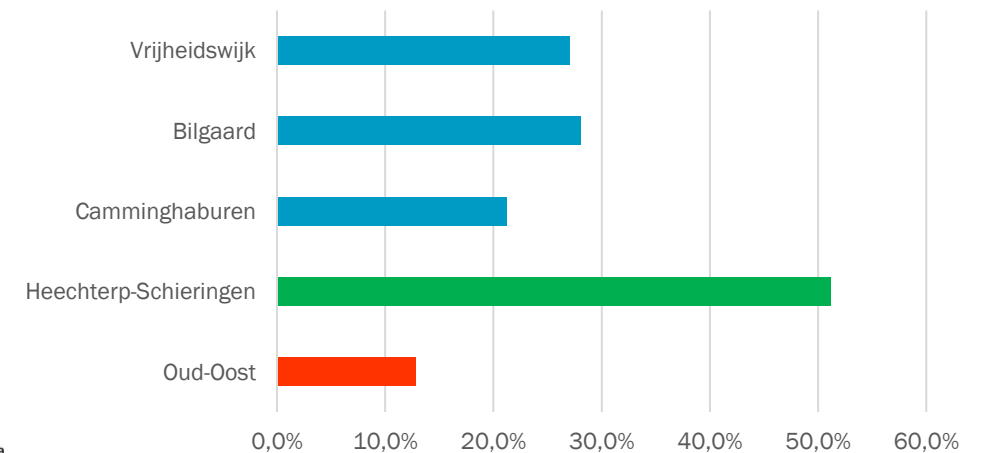
Bron: Klimaatactief Leeuwarden, 2020

Rapportcijfer 'Schoon en Heel' in VPI

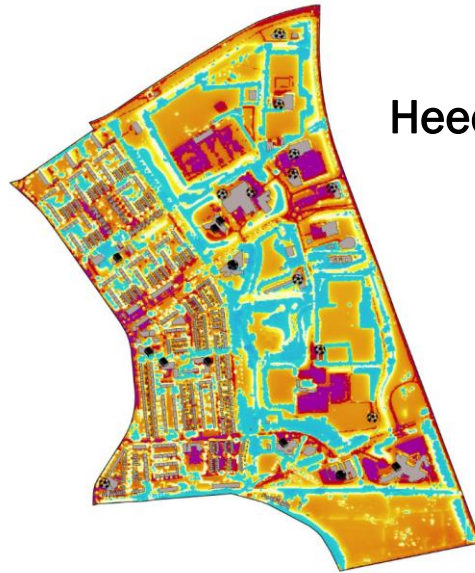

Aandeel groen in wijk

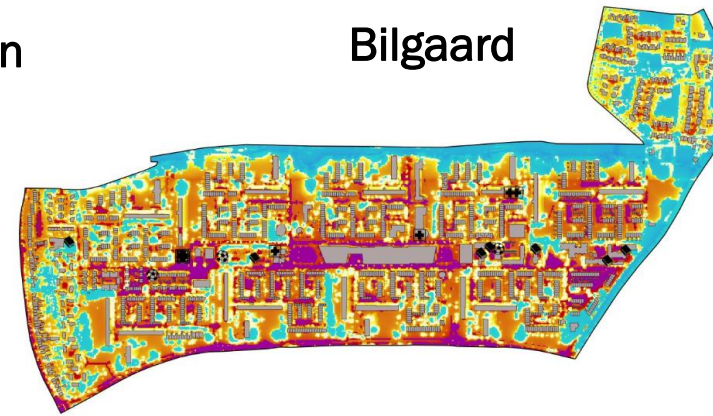
Bron: Springco: 2020

Bevindingen: Hittestress

Heechterp-Schieringen

- Legenda
- ◆ Onderwijsfunctie
 - ⊠ Zorgfunctie
 - ⊞ Sportfunctie
 - Panden
- Hittestress 2050
(temperatuur t.o.v. buitengebied)
- Heel veel koeler
 - Koeler
 - Gelijk
 - Warmer
 - Veel warmer
 - Heel veel warmer

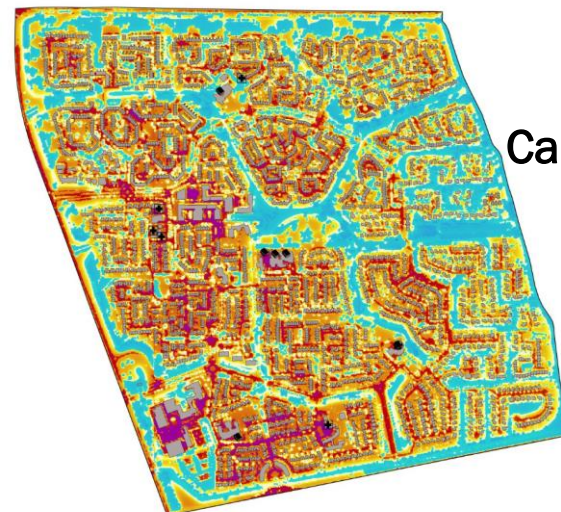
Bilgaard

- Legenda
- ◆ Onderwijsfunctie
 - ⊠ Zorgfunctie
 - ⊞ Sportfunctie
 - Panden
- Hittestress 2050
(temperatuur t.o.v. buitengebied)
- Heel veel koeler
 - Koeler
 - Gelijk
 - Warmer
 - Veel warmer
 - Heel veel warmer

Oud-Oost

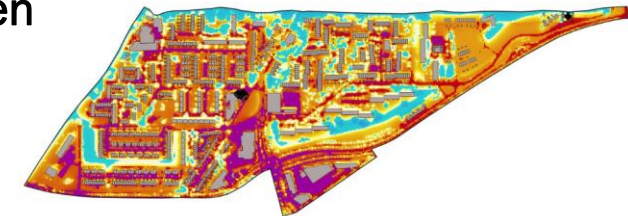

- Legenda
- ◆ Onderwijsfunctie
 - ⊠ Zorgfunctie
 - ⊞ Sportfunctie
 - Panden
- Hittestress 2050
(temperatuur t.o.v. buitengebied)
- Heel veel koeler
 - Koeler
 - Gelijk
 - Warmer
 - Veel warmer
 - Heel veel warmer

Camminghaburen

- Legenda
- ◆ Onderwijsfunctie
 - ⊠ Zorgfunctie
 - ⊞ Sportfunctie
 - Panden
- Hittestress 2050
(temperatuur t.o.v. buitengebied)
- Heel veel koeler
 - Koeler
 - Gelijk
 - Warmer
 - Veel warmer
 - Heel veel warmer

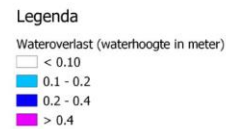
Vrijheidswijk

- Legenda
- ◆ Onderwijsfunctie
 - ⊠ Zorgfunctie
 - ⊞ Sportfunctie
 - Panden
- Hittestress 2050
(temperatuur t.o.v. buitengebied)
- Heel veel koeler
 - Koeler
 - Gelijk
 - Warmer
 - Veel warmer
 - Heel veel warmer

Bron: Klimaatactief Leeuwarden, 2020

Bevindingen: Wateroverlast

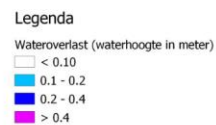
Heechterp-Schieringen

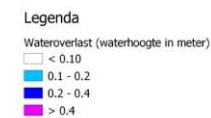
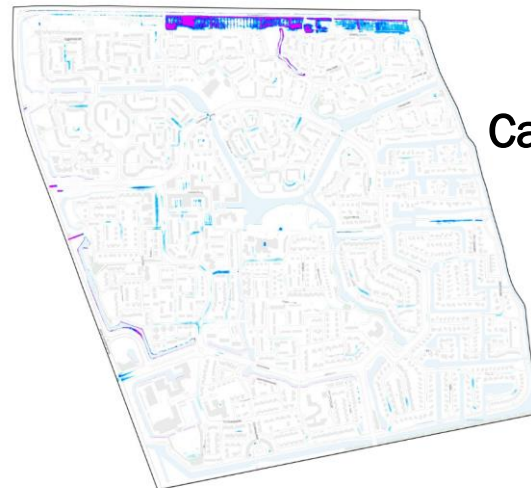
Bilgaard

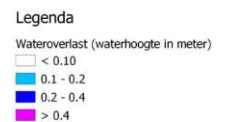
Oud-Oost

Camminghaburen

Vrijheidswijk

Bron: Klimaatactief Leeuwarden, 2020

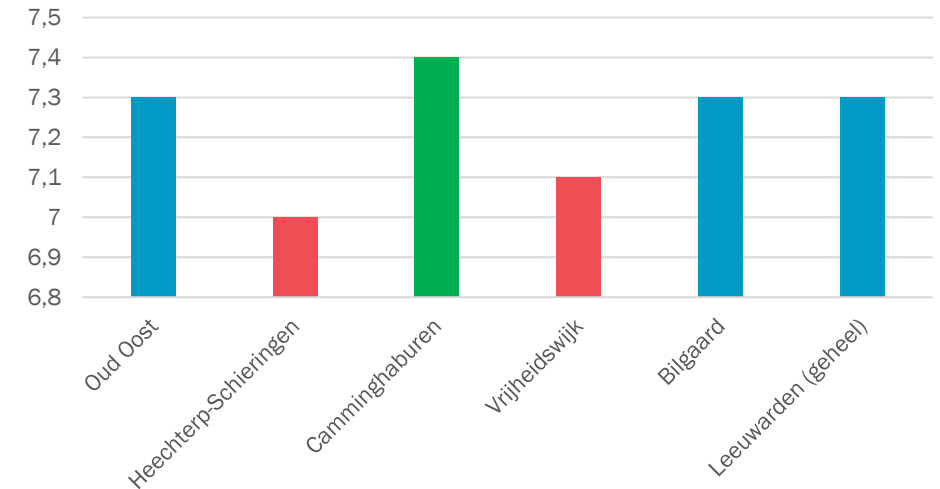
Bevindingen: Bereikbaarheid

Bereikbaarheid en nabijheid en aanwezigheid voorzieningen zijn een kracht van dit gebied. Op de volgende onderdelen 'scoren' de wijken (en daarmee het gebied) goed:

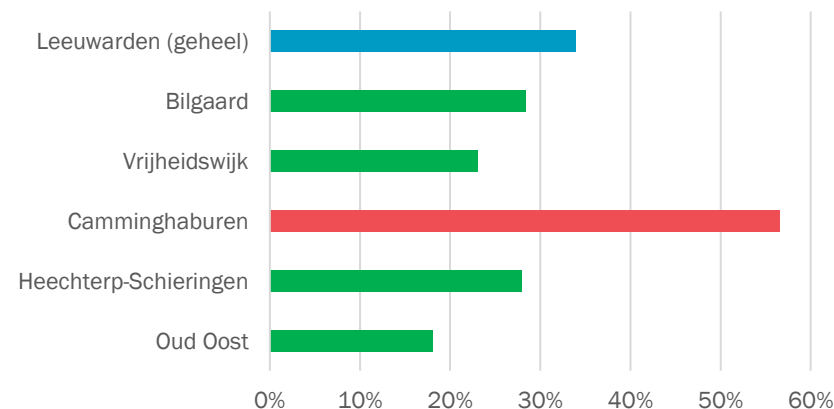
- Ervaren bereikbaarheid;
- Aanwezigheid openbaar vervoer;
- Fietsbereikbaarheid;
- Parkeervoorzieningen.
- Score op dimensie voorzieningen in Leefbaarometer voor alle wijken boven NL gemiddelde.

De vraag is: wordt deze kans voldoende benut? En is de kwaliteit van de aanwezige voorzieningen op orde?

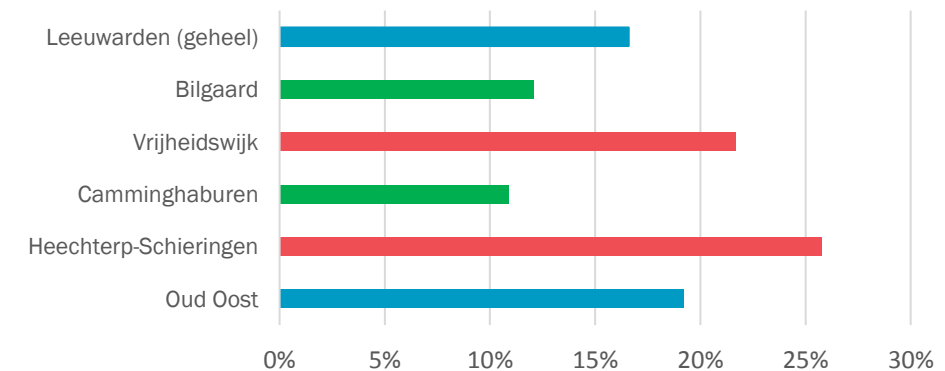
Oordeel over bereikbaarheid binnenstad Leeuwarden

Aandeel dat vindt dat er te weinig fietspaden zijn

Aandeel dat vindt dat er te weinig parkeervoorzieningen zijn

Bevindingen: Criminaliteit en Veiligheid

Alle wijken kennen een lage score op de Veiligheidsprestatie index (VPI). Twee thema's zijn daarin relevant:

- **Objectieve veiligheid** (criminaliteitscijfers). Criminaliteit is een uitwas van uitzichtloze situatie van mensen. In deze wijken heel divers (inbraak, vandalisme, verloedering, heling, drugs- en voertuigcriminaliteit).
- **Subjectieve veiligheid** (veiligheidsgevoel). Relatief veel mensen voelen zich onveilig in deze wijken: *in alle wijken ligt het percentage mensen dat zich 's avonds veilig voelt laag (tussen de 67% en 70% tov 83% voor Leeuwarden als geheel); en de ervaren overlast door personen is hoger dan gemiddeld in Leeuwarden.*

Camminghaburen is de uitzondering in bovenstaande statistieken.

- **Aangiftebereidheid:** in Oud-Oost ligt het aandeel mensen dat niets heeft gedaan aan ervaren ergernissen en overlast relatief hoog.

Relatief veel geregistreerde misdrijven in Leeuwarden ten opzichte van andere G40-steden met duidelijke uitschieters in Oud-Oost en Heechterp-Schieringen

Vergelijking Aantal misdrijven per 1.000 inwoners G40-steden:

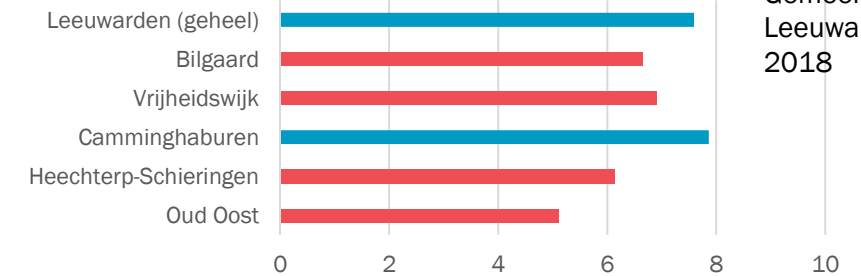
Deventer:	39
Ede:	35
Gouda:	43
Heerlen:	50
Hilversum:	39
Leeuwarden:	47
Lelystad:	43
Venlo:	47
G40 gemiddelde:	44

Vergelijking Aantal misdrijven per 1.000 inwoners wijken :

Leeuwarden:	47
Oud-Oost:	72
Heechterp-Schieringen:	82
Camminghaburen:	29
Camminghaburen-Noord:	30
Vrijheidswijk:	45
Bilgaard:	49
Leeuwarden Overig:	47

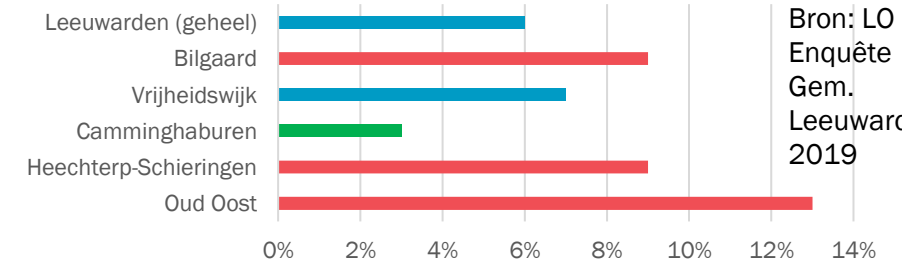
Bron: CBS Statline, 2020

Score op Veiligheidsprestatie-Index

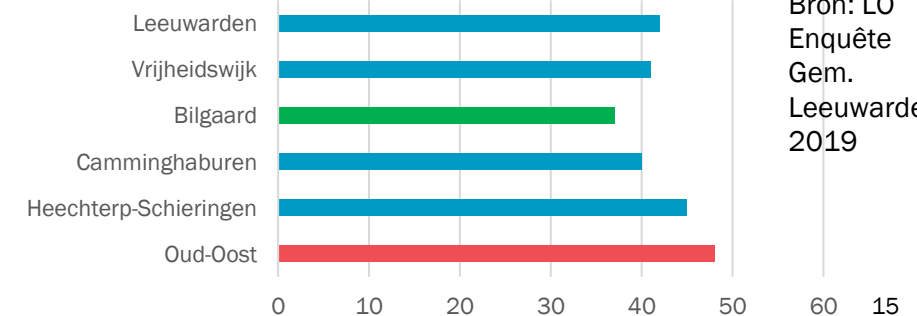
Bron: VPI, Gemeente Leeuwarden, 2018

Aandeel dat overlast ervaart door personen

Bron: LO Enquête Gem. Leeuwarden, 2019

Aangiftebereidheid: aandeel dat niet iets gedaan heeft aan ervaren overlast en ergernissen

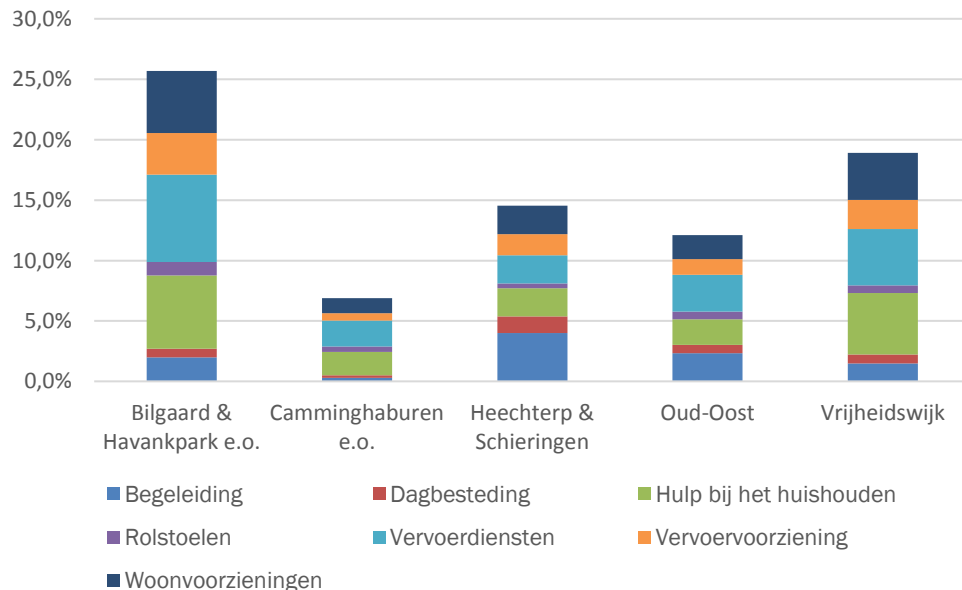
Bron: LO Enquête Gem. Leeuwarden, 2019

Bevindingen Sociaal Domein

Op het sociaal domein zijn de volgende algemene indrukken relevant:

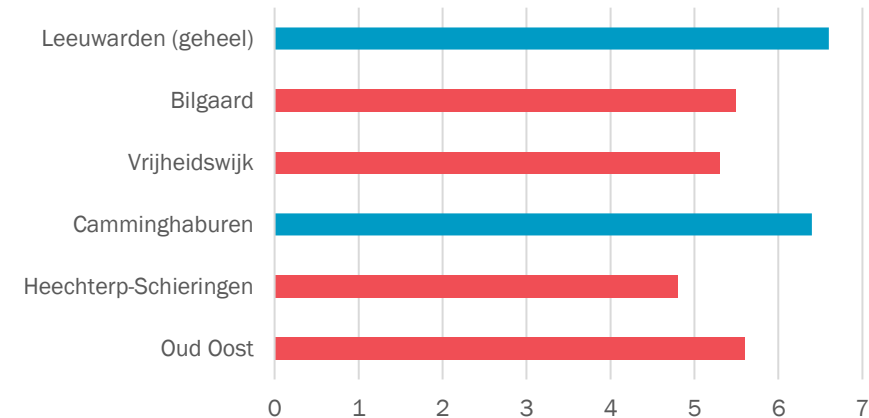
- Totalscore op de **Sociale Index**. Deze index bevat een verzameling van kerngegevens en indicatoren van de verschillende wijken in Leeuwarden om een beeld te geven van het welzijn in een wijk, in brede zin. De indicatoren van de Sociale Index zijn onderverdeeld in de thema's: 'binding', 'capaciteiten', 'leefomgeving' en 'meedoen'. De score van de wijken (op Camminghaburen na) ligt aanzienlijk lager dan de score van Leeuwarden. Zie de tabel rechts op deze pagina, maar ook de nadere uitsplitsingen per wijk in de bijlage.
- Gebruik van **WMO-voorzieningen**. Relatief groot deel van de mensen in Bilgaard maakt gebruik van WMO-voorzieningen. Ook in Heechterp-Schieringen en de Vrijheidswijk ligt dit aandeel aanzienlijk hoger dan het Leeuwardens gemiddelde. In deze drie wijken is relatief veel vraag naar *Vervoerdiensten* en *Hulp bij het huishouden*.

Aandeel inwoners per wijk dat gebruik maakt van WMO-voorzieningen

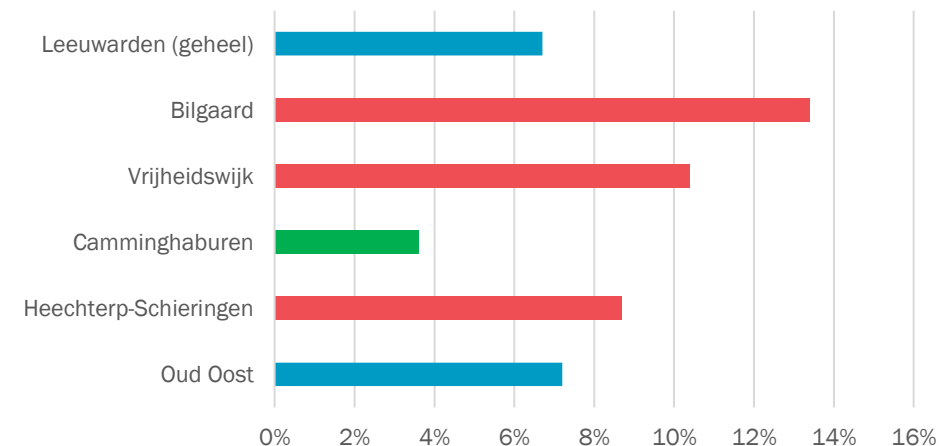
Bron: Gem. Leeuwarden, 2020

Score Sociale Index

Bron: Sociale Index, Gem. Leeuwarden, 2019

Aandeel inwoners dat gebruik maakt van WMO-voorzieningen

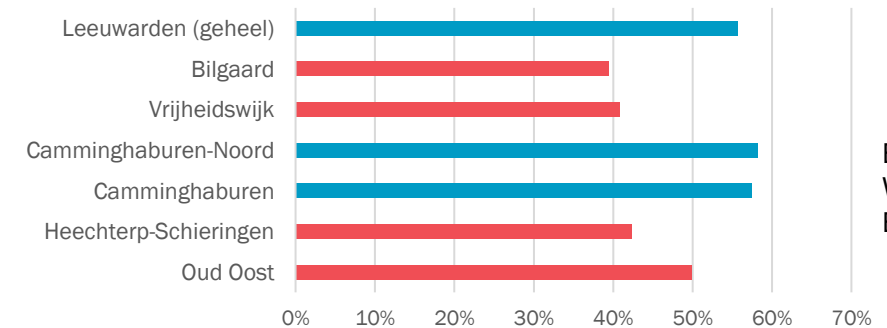
Bron: Gem. Leeuwarden, 2020

Bevindingen: Economie

Alle wijken kennen een relatief weinig economisch actieven en bedrijfsvestigingen.

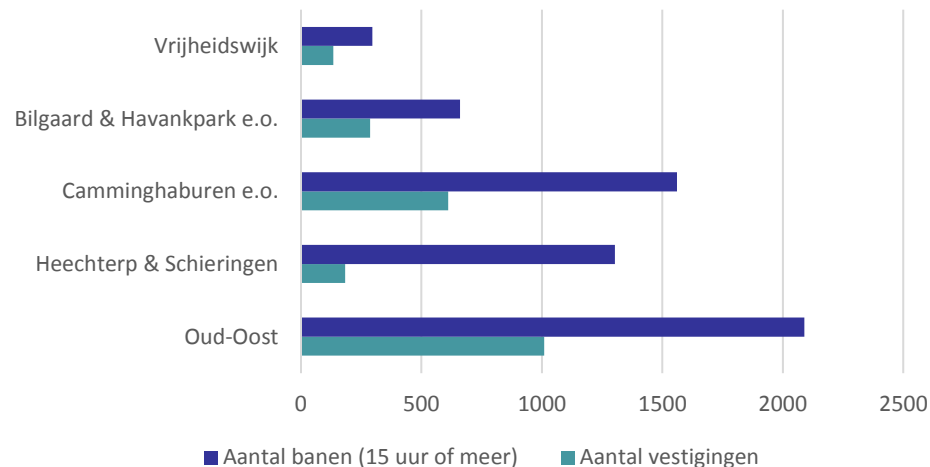
- **Actieven:** in alle wijken (behalve Camminghaburen) is minder dan 50% van de mensen tussen de 15 en 75 economisch actief. Dit houdt in dat minder dan de helft van deze mensen inkomen heeft uit arbeid of inkomen uit een eigen onderneming.
- **Banen en bedrijfsvestigingen in de wijk:** in alle wijken zijn relatief minder bedrijfsvestigingen per inwoner dan het gemiddelde voor Leeuwarden. Hierbij moet in acht genomen worden dat de hoofdfunctie van de vijf wijken wonen is. Oud-Oost heeft relatief veel banen en vestigingen in de wijk, maar ligt ook tegen de binnenstad aan. In Heechterp & Schieringen zijn relatief weinig ten opzichte van het aantal vestigingen in de wijk.

Aandeel actieven (15-75)

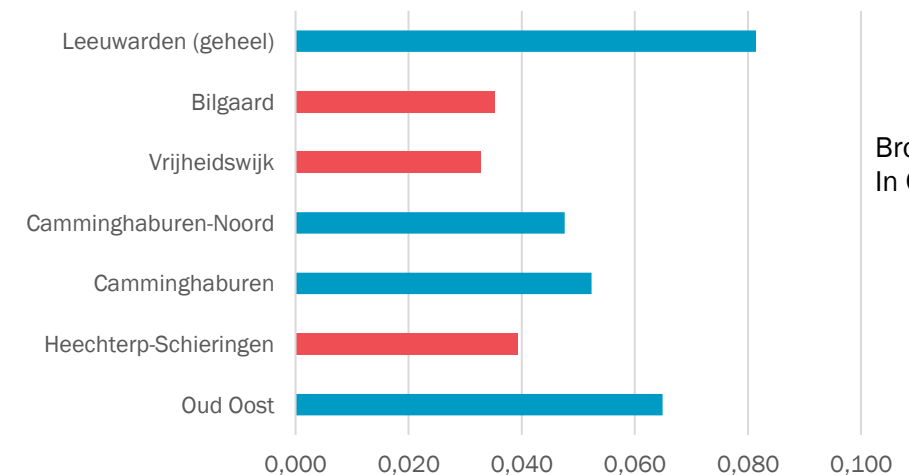
Bron: CBS, Wijken en Buurten, 2020

Banen en Vestigingen in de wijk

Bron: Gem. Leeuwarden, 2020

Gemiddeld aantal bedrijven per inwoner

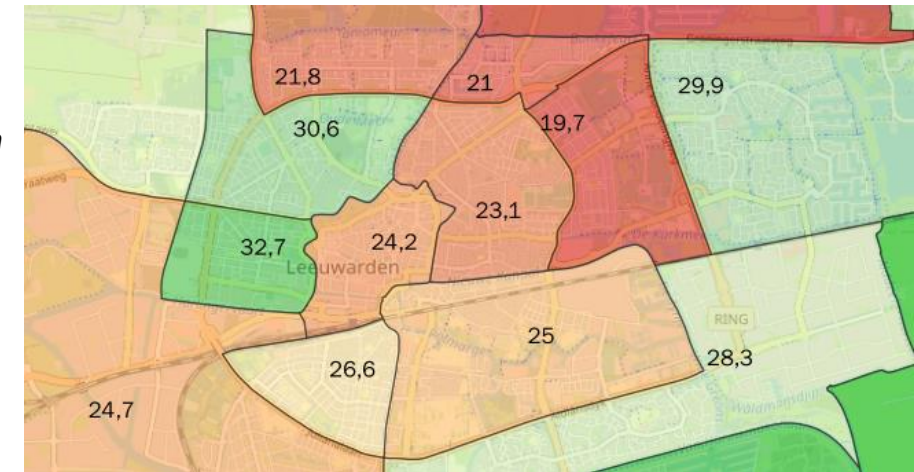
Bron: Leeuwarden In Cijfers, 2019

Bevindingen: Werk & Inkomen

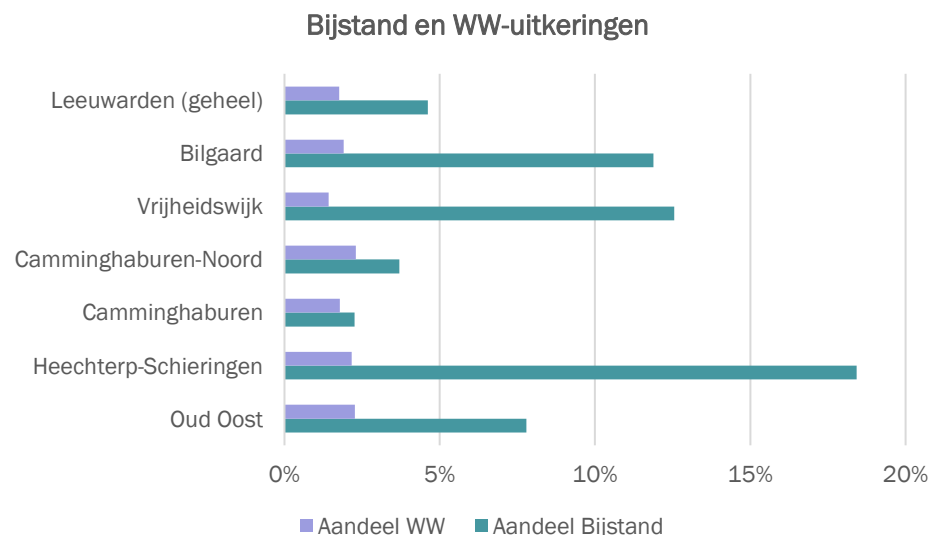
Voor *Werk & Inkomen* komt het volgende naar voren:

- Het gemiddelde **besteedbare inkomen** in Leeuwarden Oost is relatief laag (zie kaart). Daarbij is relevant te melden dat het inkomen in Camminghaburen-Noord met 26,9 duizend euro lager ligt dan in de wijk als geheel (dat cijfers is opgenomen op de kaart).
- **Bijstand**. Relatief veel ontvangers van een bijstandsuitkering in Heechterp-Schieringen, Bilgaard en Vrijheidswijk.
- Relatief veel mensen in deze wijken die aangeven niet of nauwelijks te kunnen **rondkomen**: 35% in Heechterp-Schieringen, 34% in Bilgaard, 23% in de Vrijheidswijk t.o.v. 13% in Leeuwarden als geheel.

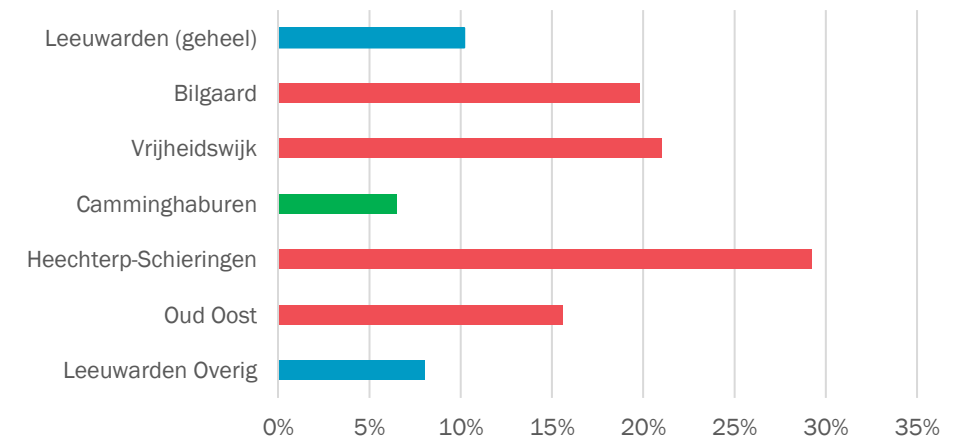
Gemiddeld inkomen van inkomensontvangers (in duizenden euro's, 2018)

Bijstand (WWB, AO, WW)

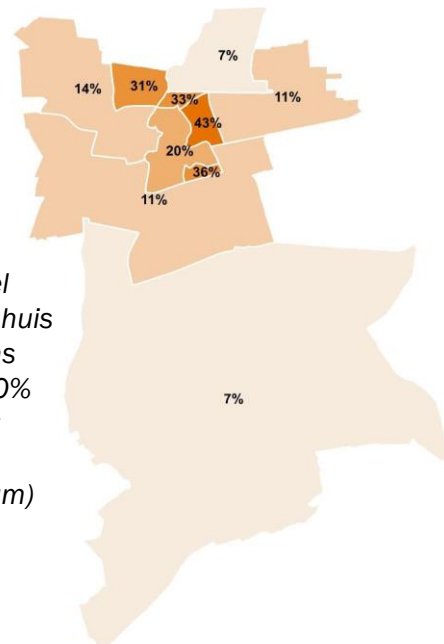
Bron: CBS Statline, 2020

Bron: Leeuwarden In Cijfers, 2019

Bevindingen: Armoede

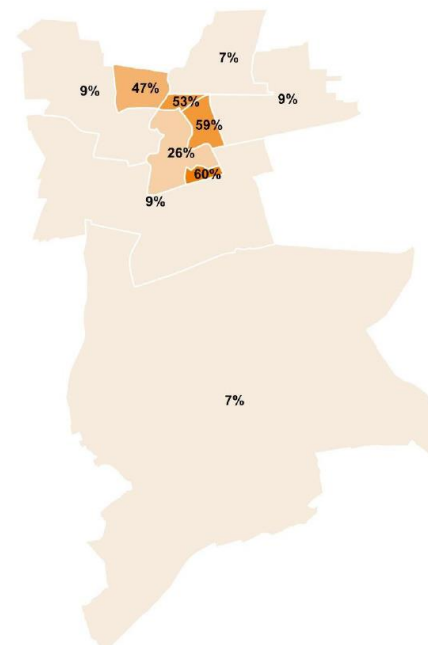
- Onderstaande kaarten komen uit de *Armoedemonitor* en laten zien dat het aandeel minimahuishoudens en het aandeel kinderen dat opgroeit in armoede relatief hoog is in de wijken Heechterp-Schieringen, Bilgaard en Vrijheidswijk, in vergelijking met andere wijken in Leeuwarden.
- Daarnaast blijkt uit een vergelijking van het aandeel inwoners in een schuldenregeling of dat gebruik maakt van actief beheer hoger is dan in Leeuwarden als geheel.

Aandeel minimahuishoudens (tot 120% van het sociaal minimum) (2017)

Wijknaam	Aandeel minima
Bilgaard	31%
Schil-Oost	20%
Heechterp/ Schieringen	43%
Buitengebied/ Boarnsterhim	7%
Stadsring Zuidwest	11%
Vrijheidswijk	33%
Wielenspolle/ Schepenbuurt	36%
Camminghaburen	11%
Binnenstad/ Schil-West	14%

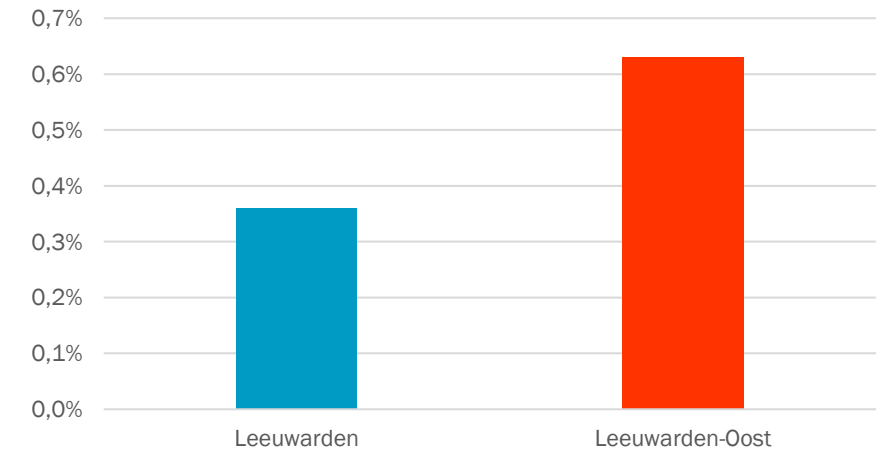
Bron: Armoedemonitor
Gemeente Leeuwarden, 2017

Wijknaam	Aandeel minimakinderen
Bilgaard	47%
Schil-Oost	26%
Heechterp/ Schieringen	59%
Buitengebied/ Boarnsterhim	7%
Stadsring Zuidwest	9%
Vrijheidswijk	53%
Wielenspolle/ Schepenbuurt	60%
Camminghaburen	9%
Binnenstad/ Schil-West	9%

Aandeel kinderen dat opgroeit in armoede (tot 120% van het sociaal minimum) (2017)

Aandeel inwoners in schuldenregeling of actief beheer

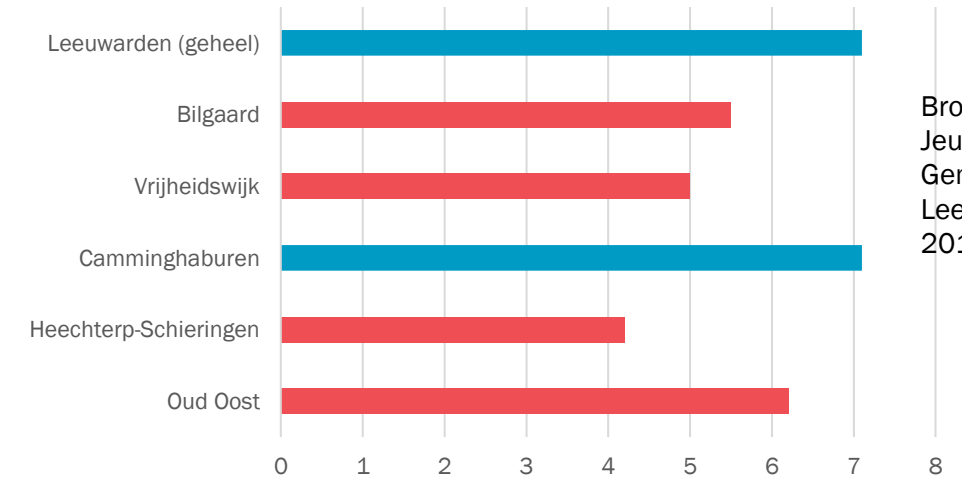

Bevindingen: Onderwijs & Opvoeding

Voor *Onderwijs & Opvoeding* komen in de wijken 4 relevante aspecten naar voren:

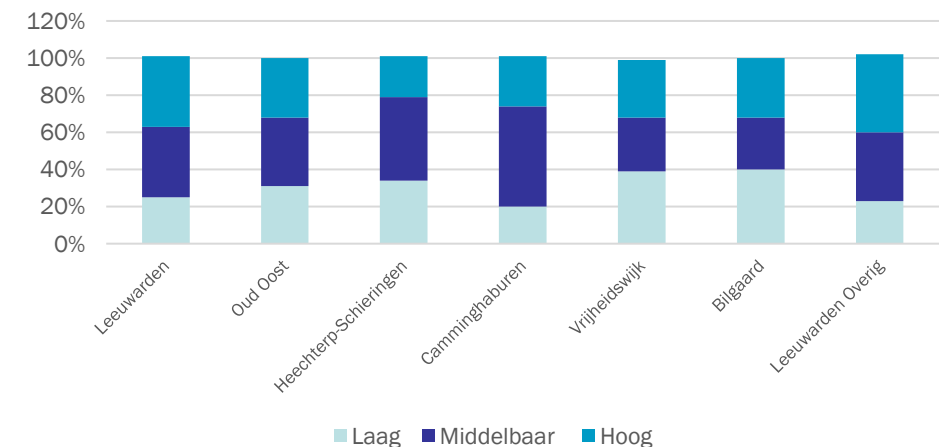
- **Opleidingsniveau en schoolprestaties:** Relatief weinig hoog opgeleiden in de vijf wijken en relatief veel laagopgeleiden (uitzondering geldt voor Camminghaburen);
- Het aantal **voortijdig schoolverlaters** is in 2020 in heel Leeuwarden afgenomen. In Leeuwarden oost van 134 in 2019 naar 66 in 2020. het gaat om 3,1 procent van alle kinderen in de leeftijd 15 tot 19. daarbij kennen Heechterp-Schieringen en Oud-Oost relatief het hoogste aandeel voortijdig schoolverlaters.
- **Jongeren met multiproblematiek en opvoedingsproblematiek:**
 - De score op de Jeugdmonitor is relatief laag in Heechterp Schieringen (5,1), Vrijheidswijk (5,2), Oud Oost (5,6) en Bilgaard (5,8) ten opzichte van een score van 6,3 voor Leeuwarden als geheel. De Jeugdmonitor is opgesteld door de gemeente Leeuwarden om de 'staat' van de jeugd in Leeuwarden te bepalen. Hierbij is gekeken naar aspecten als opvoeding, ouders, leefomgeving, meedoen en gezondheid;
 - Vooral op het aspect 'ouders van het kind' scoort Heechterp-Schieringen erg laag ten opzichte van het gemiddelde
- Een andere interessante indicator om te bekijken is de **OAB-score**. Dat gaat over het risico op onderwijsachterstanden voor kinderen in de leeftijd 2 tot 12 jaar. In **Leeuwarden Oost** gaat het om **24 procent** van alle kinderen in die leeftijd met een risico op onderwijsachterstand. Dat is bijna twee keer zo hoog als het gemiddelde voor heel **Leeuwarden** van **13 procent**.

Score 'ouders van het kind' in Jeugdmonitor

Bron: Jeugdmonitor Gem. Leeuwarden, 2018

Opleidingsniveau per wijk

Laag Middelbaar Hoog

Bevindingen: kinderen en jeugd (1/2)

De GGD brengt eens in de zoveel tijd kindmonitor en jeugdmonitor uit met daarin verschillende cijfers over de (ervaren) gezondheid (fysiek en mentaal). Het gaat om gegevens over onder meer het eet- en drinkpatroon, beweging, stress, ervaren psychische klachten, gewicht, gebruik van drank en drugs, opvoeding en school.

Voor Leeuwarden Oost trekt de GGD met betrekking tot de kindmonitor (leeftijd 4 tot en met 12 jaar) de volgende conclusies per wijk (bron: Kindmonitor 2018, GGD Fryslân):

- In **Bilgaard** zien we een hogere indicatie voor overgewicht bij 4-12 jaar dan in de rest van gebied Noord en heel Leeuwarden. Daarnaast zien we een lagere indicatie voor dagelijks minstens 1 uur bewegen, lid zijn van een sportvereniging, dagelijks fruit en groente eten en dagelijks water drinken
 - In de **Vrijheidswijk** zien we een hogere indicatie voor obesitas bij 4-12 jaar dan in de rest van gebied Noord en heel Leeuwarden. Daarnaast zien we een lagere indicatie voor lid zijn van een sportvereniging, dagelijks buitenspelen en dagelijks fruit en groente eten en een hogere indicatie voor dagelijks suikerhoudende drankjes drinken.
 - In **Camminghaburen** (alleen postcode 8926) zien we een hogere indicatie voor overgewicht bij 4-12 jaar dan in de rest van gebied Noordoost en heel Leeuwarden. Daarnaast zien we een lagere indicatie voor lid zijn van een sportvereniging, dagelijks buitenspelen en dagelijks water drinken.
- In **Oud Oost** zien we een hogere indicatie voor obesitas bij 4-12 jaar dan in de rest van heel Leeuwarden. In de Vlietzone/Tjerk Hiddes/Cambuursterhoek zien we een lagere indicatie voor lid zijn van een sportvereniging, dagelijks fruit eten en dagelijks water drinken. In Oldegalieën/Bloemenbuurt zien we een lagere indicatie voor dagelijks buitenspelen, dagelijks groente eten en dagelijks water drinken en een hogere indicatie voor dagelijks suikerhoudende drankjes drinken.
 - Voor **Heechterp - Schieringen** zijn de responsaantallen te laag (minder dan 10) voor het geven van indicaties voor gezondheid.

Bevindingen: kinderen en jeugd (2/2)

Voor Leeuwarden Oost trekken we zelf op basis van de jeugdmonitor (2019) de volgende conclusies.

- In het deelgebied **Noord** (indeling volgens GGD) zijn o.a. de **Vrijheidswijk** en **Bilgaard** opgenomen. In dit deelgebied vallen de volgende aspecten op. Een relatief groot deel van de jongeren kan matig of slecht zijn/haar grenzen aangeven bij seks en seksualiteit (20% versus het gemiddelde van Leeuwarden dat op 12% ligt). De jeugd ontbijt relatief weinig momenten in de week, 80% doet dat 5 dagen of meer, terwijl dat in Leeuwarden op 88% gemiddeld ligt. In relatief veel huishoudens (33%) waar jongeren wonen wordt gerookt (24% is gemiddeld in Leeuwarden). De veiligheid in de buurt is een aandachtspunt. 23% van de jongeren geeft aan zich soms/zelden/nooit veilig te voelen in de buurt, terwijl dat gemiddeld 13% is in Leeuwarden.
- In het deelgebied **Noordoost** zijn **Heechterp-Schieringen** en **Camminghaburen** opgenomen. In dit deelgebied zijn geen indicatoren die significant negatief lager scoren ten opzichte van het gemiddelde in Leeuwarden. Eigenlijk vallen enkel een aantal positieve aspecten op, zoals relatief weinig alcohol- en drugsgebruik en het feit dat veel jongeren vinden dat er voldoende ontmoetingsplekken zijn in de wijk (48% versus het gemiddelde van 39% in Leeuwarden).
- Het deelgebied **Oud Oost** komt overeen met de wijk Oud Oost. In deze wijk ligt de ervaren gezondheid lager (76 procent) dan het gemiddelde in Leeuwarden (84%). Dit is een significante afwijking ten opzichte van andere deelgebieden. In Oud Oost valt verder het eetpatroon op. Zo ontbijten jongeren minder dan gemiddeld (80% ontbijt 5 dagen of meer, terwijl dat in Leeuwarden op 88% ligt) en drinkt de jeugd minder vaak 2 glazen water per dag (60% t.o.v. Leeuwarden 71%). Relatief weinig jongeren zijn lid van een vereniging, club of sportschool (62% versus 80% gemiddeld in Leeuwarden), om die reden wordt op wekelijkse basis ook veel minder gesport bij een club of vereniging (59% versus 77% gemiddeld). Opvallend vaker roken jongeren of hebben ze in het verleden gerookt dan gemiddeld, ook thuis wordt vaker gerookt dan in andere wijken. Opvallend is verder dat 15% van de jongeren wel eens harddrugs heeft gebruikt en dat 12% in het verleden lichamelijk (wel eens) is mishandeld. Beide gegevens zijn significant hoger dan gemiddeld in Leeuwarden. In Oud Oost heeft 23% van de jongeren moeite om rond te komen, dat is een stuk hoger dan het gemiddelde van 7% in Leeuwarden. Tot slot is de veiligheid in de buurt een aandachtspunt. 30% van de jongeren geeft aan zich soms/zelden/nooit veilig te voelen in de buurt, terwijl dat gemiddeld 13% is in Leeuwarden.

Bevindingen: Gezondheid & Zorg

Op het thema *Gezondheid & Zorg* doet het gebied het gemiddeld slechter dan Leeuwarden, maar het is niet zo dat één bepaald aspect duidelijk als probleem naar voren komt. We hebben gekeken naar:

- **Ervaren gezondheid;** Op Oud Oost na kennen mensen zichzelf in de wijken een relatief slechte gezondheid toe ten opzichte van het Leeuwardens gemiddelde.
- **Fysieke gezondheid;** Aandeel mensen met ongezonde leefstijl is niet heel zorgwekkend (volgens de cijfers), zo wijkt het aandeel mensen met overgewicht of obesitas, het aandeel mensen dat rookt of verslaafd is niet aanzienlijk af van het gemiddelde van Leeuwarden. Wanneer we kijken naar gemiddelde zorgkosten per persoon liggen deze relatief hoog in Camminghaburen en relatief laag in Heechterp-Schieringen.
- **Mentale gezondheid;** aandeel mensen dat zich eenzaam voelt in Oud Oost en Heechterp-Schieringen ligt hoger dan gemiddeld in Leeuwarden.
- **Sport.** In alle vijf de wijken ligt het aandeel mensen dat eens per week of vaker sport beoefent relatief laag.

In vergelijking met de G40 steden is de ervaren gezondheid in Leeuwarden relatief goed, al zijn de wijkpercentages in vergelijking met de gemiddelden laag

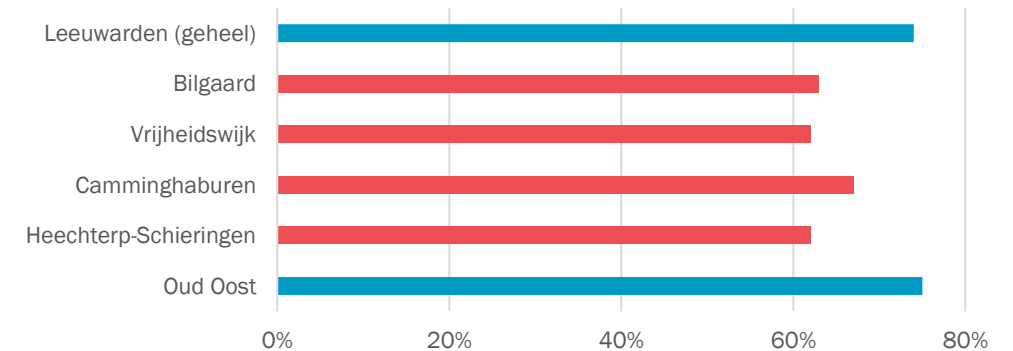
Vergelijking percentage dat goed of zeer goed antwoordt op vraag naar algehele gezondheidstoestand G40-steden (RIVM Statline, 2016):

▪ Deventer:	75%
▪ Ede:	78%
▪ Gouda:	74%
▪ Heerlen:	64%
▪ Hilversum:	74%
▪ Leeuwarden:	77%
▪ Lelystad:	70%
▪ Venlo:	71%
▪ G40 Gemiddelde:	72%

Vergelijking percentage mensen dat zichzelf een uitstekende, zeer goede en goede gezondheid toeschrijft, wijken (Leeuwarden in Cijfers, 2018):

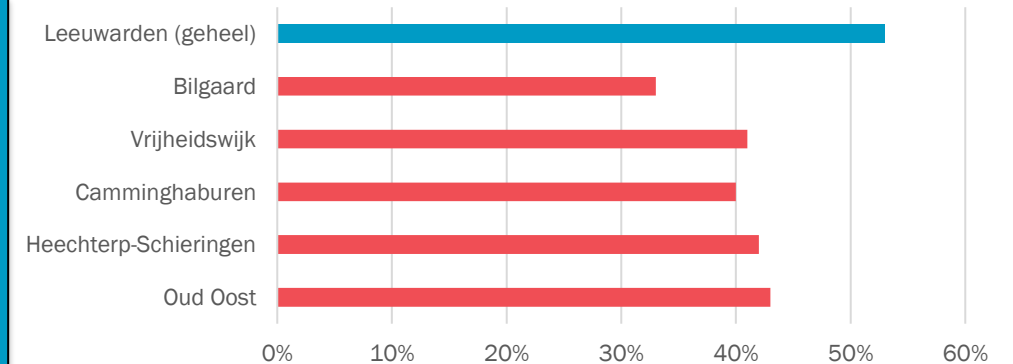
▪ Leeuwarden:	74%
▪ Oud-Oost:	75%
▪ Heechterp-Schieringen:	62%
▪ Camminghaburen:	67%
▪ Camminghaburen-Noord:	-
▪ Vrijheidswijk:	63%
▪ Bilgaard:	62%

Percentage dat zichzelf een goede, zeer goede of uitstekende gezondheid toeschrijft

Bron: Leeuwarden In Cijfers, 2018

Aandeel mensen dat minstens 1x in de week aan sport doet

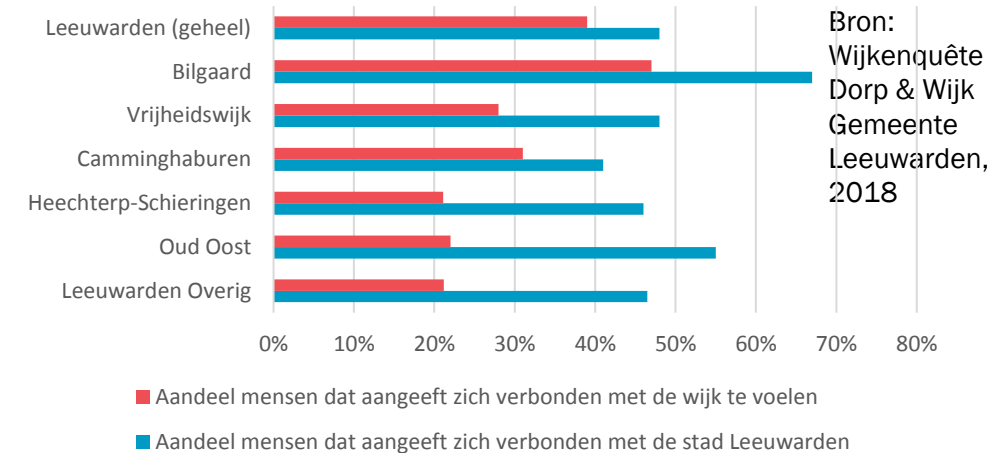
Bron: Leeuwarden In Cijfers, 2018

Bevindingen: Participatie & Sociaal Functioneren

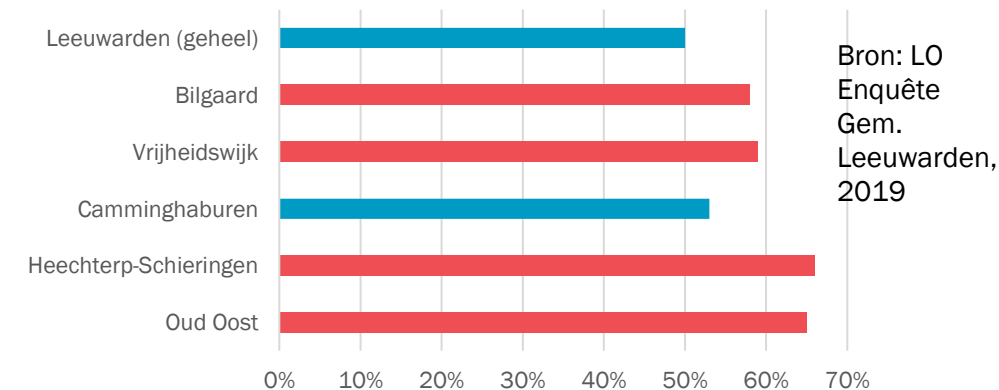
Voor *Participatie & Sociaal Functioneren* hebben we gekeken naar:

- **Sociale cohesie.** Deze kan in de vijf wijken niet als 'slecht' omschreven worden maar op bepaalde elementen is er minder gescoord dan het gemiddelde in Leeuwarden.
- **Sociaal contact** (met buurtbewoners). In Oud Oost (42%), Heechterp-Schieringen (33%) en de Vrijheidswijk (42%) geeft een relatief klein aandeel van de mensen aan regelmatig contact te hebben met buurtbewoners ten opzichte van het Leeuwardens gemiddelde (52%).
- **Verbondenheid** met de stad en de wijk. In deze wijken geven eveneens relatief weinig mensen aan zich verbonden te voelen met de wijk, echter wijk de verbondenheid met de stad Leeuwarden niet aanzienlijk af van het gemiddelde in Leeuwarden.
- **Deelname aan activiteiten.** Aandeel mensen dat aangeeft zich **niet** in te zetten voor de wijk ligt in alle 5 wijken hoger dan het gemiddelde in Leeuwarden.
- Het **aantal klanten** in verschillende **participatietrajecten**. Dat zijn er in Leeuwarden Oost iets meer dan 1.000. Dat aantal is ongeveer de helft van alle deelnemers in heel Leeuwarden aan participatietrajecten. En dat gegeven is interessant omdat in het gebied ongeveer 1/3 van alle inwoners in Leeuwarden wonen. Daaruit concluderen we dat er vanuit Leeuwarden Oost relatief veel deelnemers zijn aan participatietrajecten van de gemeente. De meeste klanten maken gebruik van 'individuele begeleiding' (zo'n 450), 'Stipejild' (zo'n 130), 'aangemeld vizier' (110) en de 'participatiepremie' (107).

Verbondenheid met Wijk en Stad

Aandeel dat zich niet inzet voor de wijk

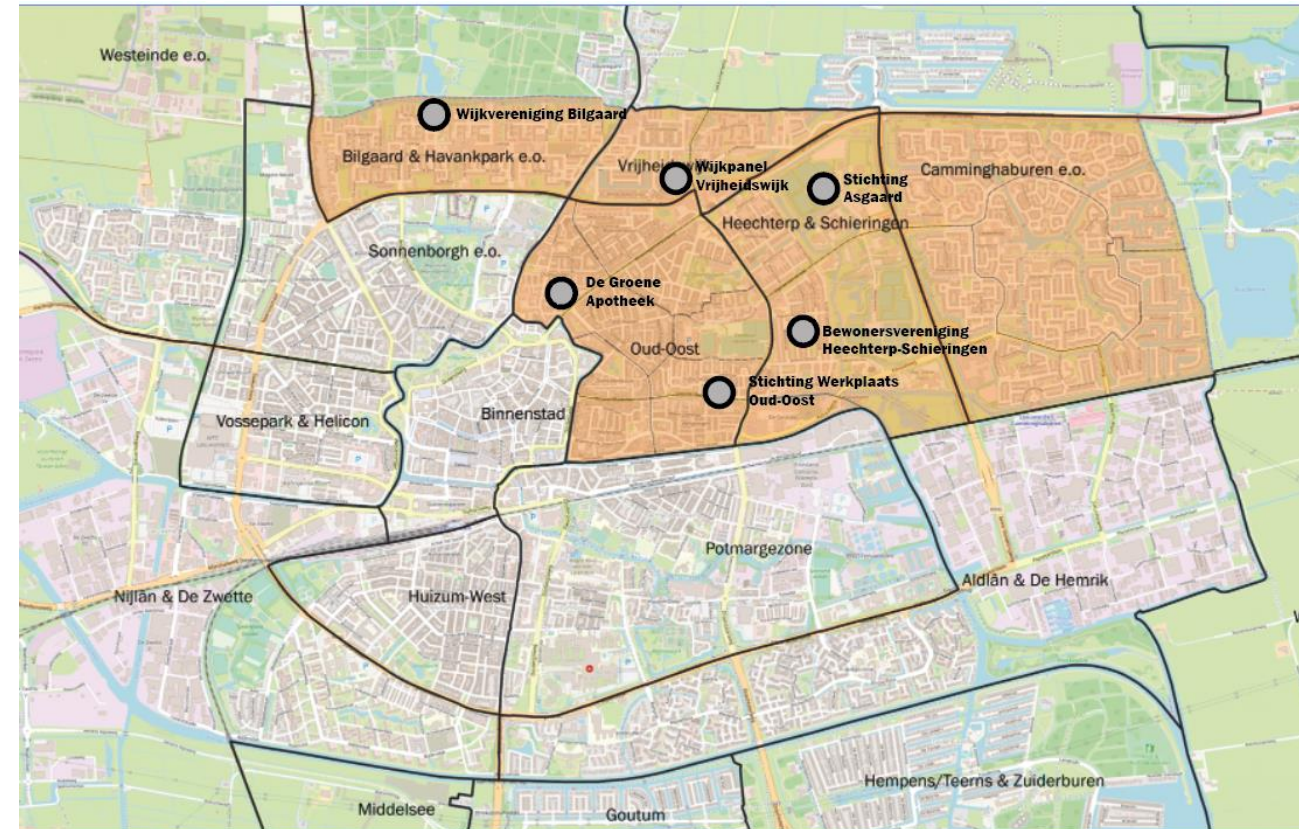

Bestaande Participatieplekken

Leeuwarden Oost kent verschillende bestaande wijkinitiatieven / fysieke plekken waar buurtbewoners kunnen participeren, het gaat onder meer om:

- Wijkvereniging Bilgaard
- Bewonersbedrijf Heechterp-Schieringen
- Wijkpanel Vrijheidswijk.
- Stichting Asgaard (Heechterp-Schieringen).
- Stichting Werkplaats Oud-Oost.
- De Groene Apotheek Oud-Oost

Al deze initiatieven bieden ruimte voor nieuwe vrijwilligers om activiteiten te verrichten als schoffelen, snoeien, zwerfval verwijderen etc.

Ontwikkelingen tijdens de Corona-periode

De Corona crisis raakt kwetsbare gebieden over het algemeen meer / harder dan andere wijken. Reden is dat in deze gebieden het opleidingsniveau relatief laag is, het werk dat mensen hebben in het algemeen kwetsbaarder en meer flexibeler is voor economische schommelingen. We hebben naar twee indicatoren gekeken die de mogelijke effecten van Corona zouden kunnen duiden in Leeuwarden Oost:

WW-uitkeringen

- Aandeel mensen met een WW-uitkering daalt in de meeste wijken tussen 2018 en 2019 en stijgt weer licht in 2020.
- In Camminghaburen is deze stijging van 2019 naar 2020 relatief sterk
- Van een 'sterk' corona-effect in het gebied lijkt vooralsnog geen sprake.
- Hier kan echter een vertragend effect optreden. Veel bedrijven worden door staatssteun overeind gehouden. Als dat wegvalt en de economie nog niet herstelt, kan alsnog een grotere werkloosheid ontstaan.

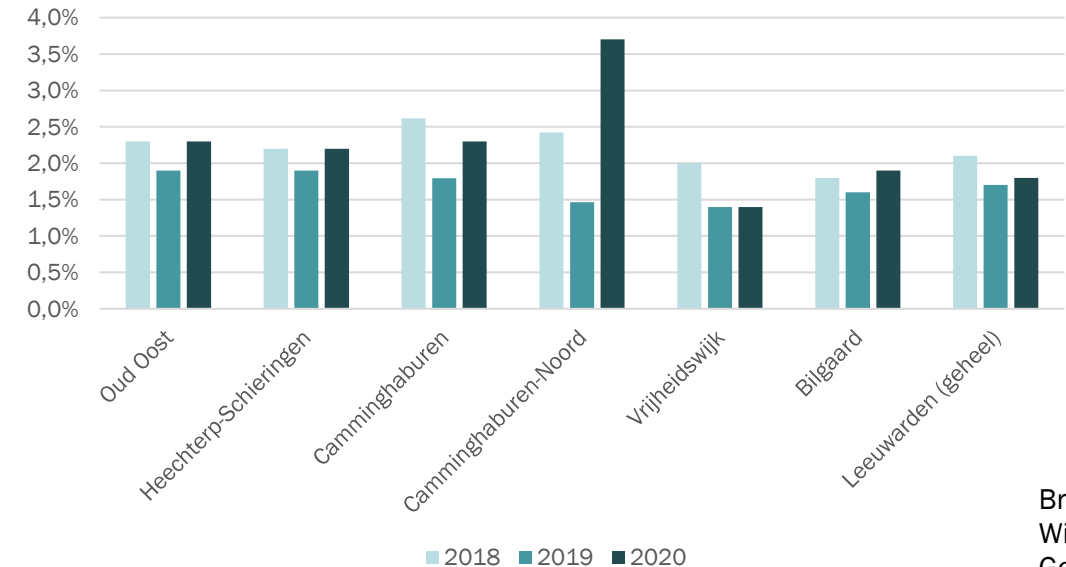
Mentale Gezondheid

- In de vijf wijken en in Leeuwarden als geheel geeft tussen de 25 en 40 procent aan dat zijn/haar gezondheid slechter is geworden door corona.
- Alleen in Camminghaburen en Heechterp-Schieringen ligt dit percentage hoger.

Testbereidheid

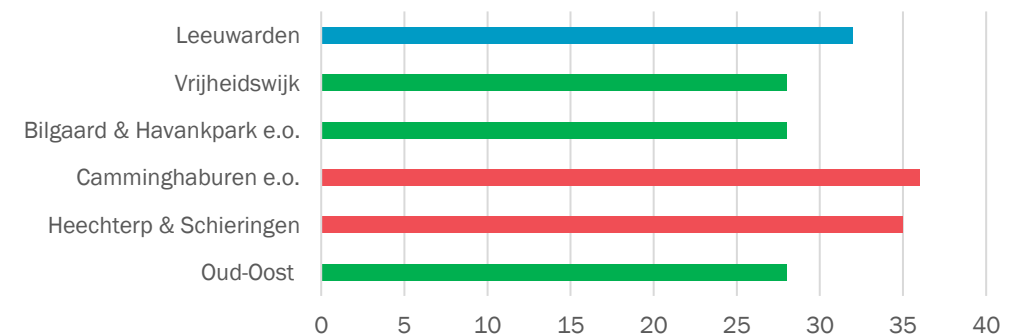
- Over de testbereidheid zijn enkel data beschikbaar over Bilgaard, Vrijheidswijk en Heechterp-Schieringen. In Bilgaard (6,7%) en Heechterp-Schieringen (6,3%) ligt het aandeel van de bevolking dat zich heeft laten testen lager dan in Leeuwarden als geheel (7,8%). In de Vrijheidswijk ligt dit percentage op 7,5%.

Ontwikkeling aandeel mensen met een WW-uitkering

Bron:
Wijkenquête
Gemeente
Leeuwarden,
2020

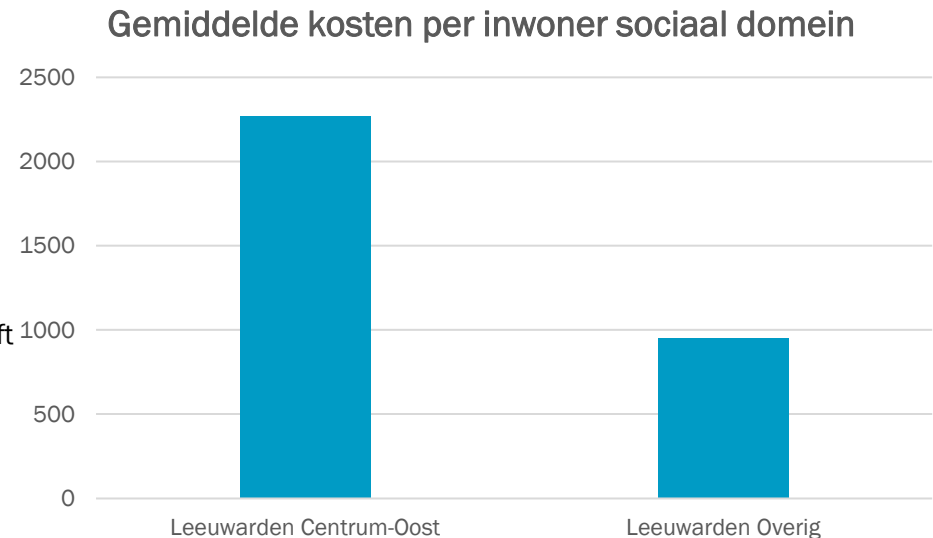
Aandeel mensen van wie de gezondheid slechter is geworden door Corona

Analyse kosten sociaal domein

Door gemeente Leeuwarden is op basis van alle individuele trajecten in beeld gebracht wat de totale kosten in het sociaal domein zijn en wat het totaal aantal klanten is, uitgesplitst naar verschillende voorzieningen. We concluderen daaruit het volgende:

- De totale kosten van de gemeente Leeuwarden in het sociaal domein bedragen **194 miljoen euro per jaar** (over het jaar 2020). Dit gaat om een gemiddeld bedrag van 1.560 per inwoner in Leeuwarden.
- 43 procent van alle kosten gaat naar inwoners in het gebied Leeuwarden Oost** (het gaat om een bedrag van **83 miljoen euro**). Dat terwijl 'slechts' 30 procent van alle inwoners van Leeuwarden woonachtig is in Leeuwarden Oost. Per inwoner betekent dit een bedrag van gemiddeld **2.270 euro** ten opzichte van gemiddeld **950 euro** per inwoner voor de rest van Leeuwarden. Dat betekent dat een relatief hoog aandeel van de kosten in het sociaal domein gaat naar mensen woonachtig in Leeuwarden Oost.
- Binnen Leeuwarden Oost gaat het meeste geld naar inwoners woonachtig in de wijken Oud-Oost en Bilgaard. Dat blijkt eens te meer wanneer we Camminghaburen uit de gegevens voor Leeuwarden Oost halen, dan heeft het gebied nog steeds een aandeel van 40 procent in de kosten, terwijl het dan nog om slechts 21 procent van de inwoners van Leeuwarden gaat. Daaruit blijkt de sterke concentratie in de rest van de wijken.
- In heel Leeuwarden gaat het meeste geld naar de **participatiewet** (49 procent). Dat geldt ook voor de verschillende wijken in Leeuwarden Oost. Daarnaast gaat ongeveer producten naar producten gerelateerd aan de **Jeugdwet** en 17 procent naar **WMO Lokaal**
- Het overzicht van de relatieve kosten per wijk en per type voorziening is in onderstaande tabel opgenomen.

De **top 3 aanbieders van jeugdzorg** (kijkend naar de kosten) bestaat in Leeuwarden uit:

- Accare Kinder- en Jeugdpsychiatrie
- Stichting Jeugdhulp Friesland
- Stichting Reik

De **top 3 aanbieders van WMO** (kijkend naar de kosten) bestaat in Leeuwarden uit:

- Thuiszorg het Friese Land
- HH B.V. (voorheen Kwadrantgroep)
- WIL B.V.

Aandeel klanten op totaal aantal inwoners	Bilgaard & Havankpark e.o.	Camminghaburen e.o.	Heechterp & Schieringen	Totaal Leeuwarden Oost	Leeuwarden Overig	Totaal Leeuwarden
Jeugdwet	2,7%	0,8%	3,1%	2,4%	2,8%	2,3%
Participatiewet	17,5%	5,0%	25,5%	12,9%	17,4%	8,0%
WMO Lokaal	9,9%	2,7%	8,3%	5,8%	8,3%	4,9%
WMO regionaal	0,6%	0,0%	0,5%	1,4%	0,1%	0,5%
Totaal	26,7%	8,1%	32,2%	19,0%	25,5%	13,7%

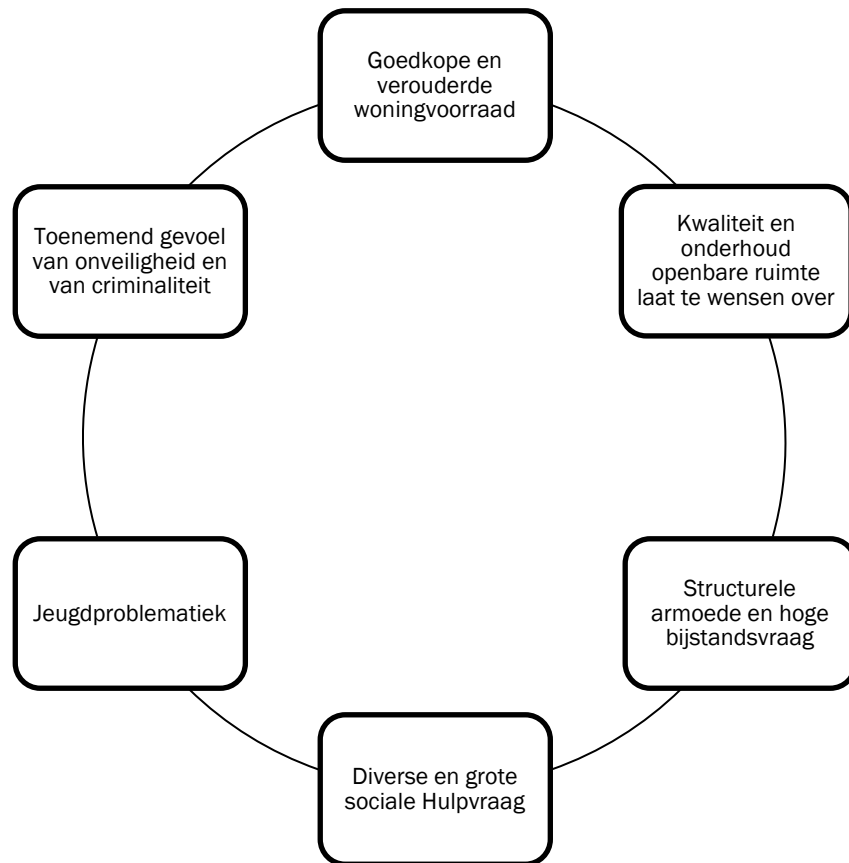
Analyse klanten sociaal domein

Wanneer we kijken naar het aantal klanten en het aandeel van dit aantal klanten op het totaal aantal inwoners dan valt het volgende op:

- In totaal kent het sociaal domein in Leeuwarden 17.000 klanten in 2020.
- 40 procent van die klanten is woonachtig in Leeuwarden Oost. Dat terwijl 'slechts' 30 procent van alle inwoners uit Leeuwarden woont in Leeuwarden Oost. Dat betekent dat een relatief groot aandeel van het aantal klanten in het sociaal domein woonachtig is in Leeuwarden Oost.
- In heel Leeuwarden maakt 13,7 procent van de inwoners gebruik van voorzieningen in het sociaal domein. Dat aandeel ligt in Leeuwarden Oost met 19,1 procent beduidend hoger.
- Relatief het meest wordt gebruik gemaakt van de participatiewet (zowel in kosten als in aantal klanten dus). Dat gaat zowel op voor Leeuwarden Oost als voor Leeuwarden als geheel.
- Wanneer we naar de verschillende wijken kijken, dan valt het aandeel inwoners dat gebruik maakt van voorzieningen in Heechterp-Schieringen (32 procent), Bilgaard (26 procent) en de Vrijheidswijk (25 procent) op. In de tabel zijn de verschillende voorzieningen per wijk uitgesplitst.
- De kosten in het kader van de Wet Langdurige Zorg (WLZ) bedroegen in 2019 in Leeuwarden Oost Jaarlijks 19 miljoen euro ten opzichte van 118 miljoen euro in heel Leeuwarden. Voor Leeuwarden Oost gaat dit om een bedrag van **522 euro per inwoner** en in Leeuwarden als geheel gaat dit om een bedrag van **955 euro per inwoner**.
- De kosten in het kader van de Zorgverzekeringswet (ZVW) bedroegen in 2019 in Leeuwarden Oost Jaarlijks 108 miljoen euro ten opzichte van 341 miljoen euro in heel Leeuwarden. Voor Leeuwarden Oost gaat dit om een bedrag van **2.963 euro per inwoner** en in Leeuwarden als geheel gaat dit om een bedrag van **2.753 euro per inwoner**.

Conclusie: Integrale analyse opgaven in het gebied

Het gebied kenmerkt zich door met elkaar samenhangende en domein overstijgende opgaven die niet voor elke wijk of buurt even sterk spelen.

Goedkope en verouderde woningvoorraad

In het gebied is een hoge concentratie van goedkope woningen (koop, corporatiehuur en particuliere verhuur). Hiermee voorzien de buurten in belangrijke mate in de huisvestingsvraag van de lagere inkomens in Leeuwarden, maar de samenstelling is uit balans. Daarnaast geeft een relatief groot deel van de mensen aan dat sprake is van illegale verhuur in specifieke buurten. Daarnaast is sprake van opkoop van relatief goedkope koopwoningen door particulieren om vervolgens te verhuren; hierdoor is er vrijwel geen aanbod meer voor koopstarters en zorgt het voor extra ondermijning van de sociale stabiliteit in deze buurten. Een relatief hoog aantal panden met kamergewijze verhuur voor studenten versterkt dit.

Kwaliteit en onderhoud openbare ruimte laat te wensen over

De kwaliteit en onderhoud van de openbare ruimte laat in een deel van de wijken te wensen over. Veel rondslingerend vuil en veel graffiti karakteriseren het gebied. De bewoners beoordelen de openbare ruimte in veel gebieden dan ook als onvoldoende.

Structurele armoede en hoge bijstandsvraag

In het gebied wonen relatief veel mensen die leven rond het sociaal minimum en die laagopgeleid zijn. Veel mensen leven al jarenlang van een bijstandsuitkering en relatief veel kinderen groeien op in armoede. Voor hen ontbreekt perspectief.

Criminaliteit en toenemend gevoel van onveiligheid

Het gebied kent relatief hoge criminaliteitscijfers (inbraak, vandalisme, verloedering, heling, drugs- en voertuigcriminaliteit). Ook het gevoel van veiligheid (met name 's nachts) is relatief laag.

Jeugdproblematiek

Relatief veel jongeren in dit gebied verlaten vroegtijdig het onderwijs. Het onderwijsniveau is doorgaans laag en de laaggeletterdheid hoog. Dat vertroebelt het toekomstperspectief van de in het gebied woonachtige jongeren. Relatief veel jongeren in het gebied komen in aanraking met jeugdzorg via de GGZ.

Diverse en grote sociale Hulpvraag

Relatief veel mensen doen een beroep op sociale hulp. Hierbij valt te denken aan WMO-voorzieningen en schuldhulpverlening. Multiproblematiek speelt vooral in deze gebieden en die lopen ook eerder vast in het systeem en onvoldoende steun in de buurt.

Opvallende zaken per wijk

Vrijheidswijk

De volgende aspecten vallen op in de Vrijheidswijk:

- Er is de afgelopen decennia fors geïnvesteerd in het corporatiebezit, dat ligt er goed bij. Het particuliere bezit heeft een matig onderhoudsstaat en energielabel, zoals is weergegeven op de kaart op pagina 9.
- In de openbare ruimte valt op dat er veel zwerfvuil is en dat het onderhoud te wensen overlaat.
- Veel bewoners ervaren een onveilig gevoel
- Het aandeel mensen in de bijstand is 3x zo hoog als gemiddeld in Leeuwarden, daar komt een relatief laag besteedbaar inkomen mede uit voort.
- Veel bewoners zijn lager opgeleid
- Op het gebied van zorg en in het sociale domein valt op dat er relatief veel mantelzorgers zijn, weinig sportvoorzieningen en dat inwoners in de wijk weinig bewegen. Mede daardoor zijn er relatief veel mensen die gebruik maken van WMO-voorzieningen.
- In de wijk wonen relatief veel nieuwe Nederlanders.

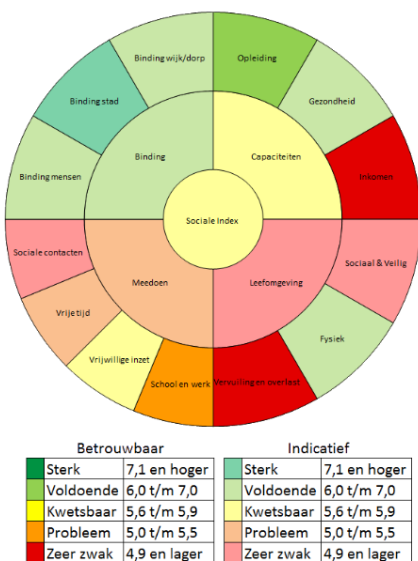
Oud Oost

Oud Oost kent de volgende specifieke aandachtspunten:

- Vanuit verschillende kanten komen signalen over relatief veel illegale verhuur van woningen. Er bestaat daarbij behoefte aan meer toezicht. In de wijk is inderdaad sprake van relatief veel particulier bezit. Er wonen ook veel studenten.
- De woningvoorraad is wat verouderd en kent mede daardoor een hoger dan gemiddeld gasverbruik dan in de rest van de gemeente en al helemaal als gekeken wordt naar woningtype en m3 woninginhoud.
- Het is een zeer dicht bevolkt gebied.
- De score op het aspect omgeving schoon, heel, veilig is laag. Daarbij zijn er relatief veel verhuisbewegingen in de wijk.
- In de leefbaarometer scoort Oud Oost op het aspect veiligheid onvoldoende. Er is dan ook sprake van relatief veel woninginbraken en vandalisme. Dat leidt tot een onveilig gevoel onder bewoners en een lage score op de Veiligheidsprestatie index (VPI). Op al deze aspecten is behoefte aan meer toezicht/
- Het aandeel bewoners dat in de bijstand of dat leeft van een uitkering is relatief hoog. Het gemiddeld besteedbare inkomen is laag in de wijk, mede om die reden leven relatief veel kinderen rond het sociaal minimum.
- In de wijk wonen relatief veel laagopgeleiden.
- Opvallend is dat de ervaren gezondheid hoog is, maar dat de wijk wel de meeste verslaafden kent en veel rokers. Ook het aantal mensen dat zich eenzaam voelt is dubbel zo groot als in andere wijken. Daarnaast zijn relatief veel mensen slecht ter been (45-54). In de relationele sfeer valt op dat er veel echtscheidingen zijn.
- Oud Oost is een volkswijk, waar de bewoners veel binding hebben met de stad.

Bijlagen: Sociale Index-scores per wijk: Oud-Oost

20: Oud-Oost

Scores per jaar*			
Indicator	2011	2017	2019
Binding	6,0	5,5	6,8
Binding mensen	5,8	5,2	6,0
Binding stad	6,9	6,2	8,2
Binding wijk/dorp	5,3	5,2	6,2
Capaciteiten	5,5	5,8	5,7
Gezondheid	6,4	7,0	6,8
Inkomen	3,4	2,8	3,7
Opleiding	6,7	7,5	6,6
Leefomgeving	5,2	5,3	4,9
Fysiek	5,6	5,7	6,0
Sociaal & veilig	5,1	5,2	4,7
Vervuiling & overlast	4,8	5,0	4,1
Meedoen	6,2	5,5	5,1
School & werk	6,1	5,5	5,0
Sociale contacten	5,5	5,3	4,7
Vrije tijd	7,2	5,6	5,1
Vrijwillige inzet	5,8	5,5	5,6
Totaal	5,7	5,5	5,6

* Wegens wijkherindelning kunnen scores ontbreken voor 2011 en 2017

Gemeente Leeuwarden

Scores per jaar*			
Indicator	2011	2017	2019
Binding	6,6	7,0	7,2
Binding mensen	6,5	6,8	7,0
Binding stad	6,9	7,2	7,4
Binding wijk/dorp	6,4	7,0	7,1
Capaciteiten	5,7	5,7	6,1
Gezondheid	6,6	7,0	7,1
Inkomen	4,1	3,3	4,3
Opleiding	6,4	6,9	6,8
Leefomgeving	6,3	6,6	6,7
Fysiek	6,4	6,6	6,9
Sociaal & veilig	6,4	7,0	7,4
Vervuiling & overlast	6,2	6,3	5,9
Meedoen	6,3	6,2	6,4
School & werk	6,2	6,3	6,2
Sociale contacten	6,1	6,4	6,4
Vrije tijd	6,5	5,6	6,2
Vrijwillige inzet	6,2	6,3	6,6
Totaal	6,2	6,4	6,6

* Wegens wijkherindelning kunnen scores ontbreken voor 2011 en 2017

Oud-Oost scoort in 2019 1,0 punt lager op de sociale index dan de gemeente Leeuwarden als geheel:

- De score op het aspect *binding* is gestegen tussen 2009 en 2019. Echter is de score nog wel lager dan dat van Leeuwarden. Op de indicator *binding stad* scoort Oud-Oost hoger.
- Op het aspect *capaciteiten* scoort Oud-Oost door de indicator *inkomen* lager dan Leeuwarden als geheel. De andere twee indicatoren zijn vergelijkbaar met het Leeuwardens gemiddelde.
- Oud-Oost scoort duidelijk lager op het aspect *leefomgeving* dan Leeuwarden als geheel. De scores van de indicatoren *Sociaal & Veilig* en *Vervuiling & Overlast* zijn sinds 2017 gedaald.
- De score op het aspect *meedoen* is een punt lager dan het gemiddelde voor heel Leeuwarden. Van de indicatoren *Vrije Tijd*, *School & Werk* en *Sociale Contacten* is de score flink gedaald sinds 2011.

Sociale Index-scores per wijk: Vrijheidswijk

61: Vrijheidswijk

Betrouwbaar		Indicatief	
Sterk	7,1 en hoger	Sterk	7,1 en hoger
Voldoende	6,0 t/m 7,0	Voldoende	6,0 t/m 7,0
Kwetsbaar	5,6 t/m 5,9	Kwetsbaar	5,6 t/m 5,9
Probleem	5,0 t/m 5,5	Probleem	5,0 t/m 5,5
Zeer zwak	4,9 en lager	Zeer zwak	4,9 en lager

Scores per jaar*			
Indicator	2011	2017	2019
Binding	5,7	6,4	6,2
Binding mensen	5,0	6,1	6,0
Binding stad	6,5	7,7	7,2
Binding wijk/dorp	5,5	5,5	5,3
Capaciteiten	4,5	4,5	4,7
Gezondheid	5,7	5,2	6,0
Inkomen	2,4	2,3	2,7
Opleiding	5,4	5,9	5,5
Leefomgeving	5,0	5,6	5,1
Fysiek	6,1	5,3	6,1
Sociaal & veilig	4,6	6,3	5,0
Vervuiling & overlast	4,3	5,1	4,2
Meedoen	4,5	4,4	5,3
School & werk	4,6	4,9	4,5
Sociale contacten	4,1	3,8	5,4
Vrije tijd	4,2	3,7	4,8
Vrijwillige inzet	5,1	5,1	6,4
Totaal	4,9	5,1	5,3

* Wegens wijkverdeling kunnen scores ontbreken voor 2011 en 2017

Gemeente Leeuwarden

Scores per jaar*			
Indicator	2011	2017	2019
Binding	6,6	7,0	7,2
Binding mensen	6,5	6,8	7,0
Binding stad	6,9	7,2	7,4
Binding wijk/dorp	6,4	7,0	7,1
Capaciteiten	5,7	5,7	6,1
Gezondheid	6,6	7,0	7,1
Inkomen	4,1	3,3	4,3
Opleiding	6,4	6,9	6,8
Leefomgeving	6,3	6,6	6,7
Fysiek	6,4	6,6	6,9
Sociaal & veilig	6,4	7,0	7,4
Vervuiling & overlast	6,2	6,3	5,9
Meedoen	6,3	6,2	6,4
School & werk	6,2	6,3	6,2
Sociale contacten	6,1	6,4	6,4
Vrije tijd	6,5	5,6	6,2
Vrijwillige inzet	6,2	6,3	6,6
Totaal	6,2	6,4	6,6

* Wegens wijkverdeling kunnen scores ontbreken voor 2011 en 2017

Vrijheidswijk scoort in 2019 1,0 punt lager op de sociale index dan de gemeente Leeuwarden als geheel:

- De score op het aspect *binding* is in 2019 iets lager dan dat van Leeuwarden. Vooral de indicator *Binding Wijk* is lager dan het gemiddelde van Leeuwarden (1,8 punt).
- Op het aspect *capaciteiten* scoort de Vrijheidswijk ongeveer anderhalve punt lager dan Leeuwarden. Het gemiddelde wordt vooral naar beneden gehaald door de indicator *inkomen*. Hierbij scoort Vrijheidswijk ruim anderhalve punt lager dan het gemiddelde voor de stad.
- Vrijheidswijk scoort ruim anderhalve punt lager dan Leeuwarden op het aspect *leefomgeving*. Vooral op de indicatoren *Sociaal & Veilig* en *Vervuiling & Overlast* scoort de wijk lager.
- De score op het aspect *meedoen* is ruim een punt lager dan het gemiddelde voor heel Leeuwarden. Vooral op de indicatoren *School & Werk* en *Vrije Tijd* scoort de Vrijheidswijk lager dan het gemiddelde van Leeuwarden. De score op de indicator *Vrijwillige Inzet* neemt toe sinds 2011 en zit bijna op het gemiddelde van Leeuwarden. Dat druist overigens in tegen de signalen vanuit bewoners van de wijk dat de vrijwillige inzet juist afneemt.

Opvallende zaken per wijk

Camminghaburen

De volgende aspecten vallen op in Camminghaburen:

- Het is een wijk met twee gezichten, waarbij het zuidelijk deel op verschillende indicatoren gemiddeld presteert, maar waarin het noordelijk deel op verschillende parameters juist onder het gemiddelde van Leeuwarden presteert.
- Dat uit zich bijvoorbeeld in de gemiddelde WOZ-waarde van de woningen. Die ligt in het noordelijk deel ver onder en in het zuidelijk deel ruim boven het gemiddelde van Leeuwarden.
- De volgende parameters zijn op wijkniveau dus gemiddeld:
 - In de wijk is sprake van relatief veel particulier bezit en weinig sociale huurwoningen. De huizen zijn wat groter, net als de gemiddelde gezinsgrootte.
 - Het oordeel over de leefomgeving (wandel en fiets).
 - De wijk kent gemiddeld een wat hoger besteedbaar inkomen dan andere wijken in Leeuwarden. Dat hangt samen met de aanwezigheid van relatief veel hoger opgeleiden, wel valt op dat de laatste jaren meer mensen naar het MBO gaan.
- Verder zijn er wel relatief veel woninginbraken, maar de buurtbewoners ervaren de wijk zelf wel als veilig.
- In de wijk zijn relatief weinig verslaafden aanwezig. Wel is de ervaren eenzaamheid onder de bewoners boven het gemiddelde in Leeuwarden.
- De opvoeding in gezinnen ligt boven het gemiddelde in de stad.
- De inwoners geven aan relatief weinig binding te hebben met de stad. De wijk is vooral gericht op wonen, met een relatief laag cultuuraanbod. Wellicht mede om die reden is ook de deelname aan verenigingen relatief laag.

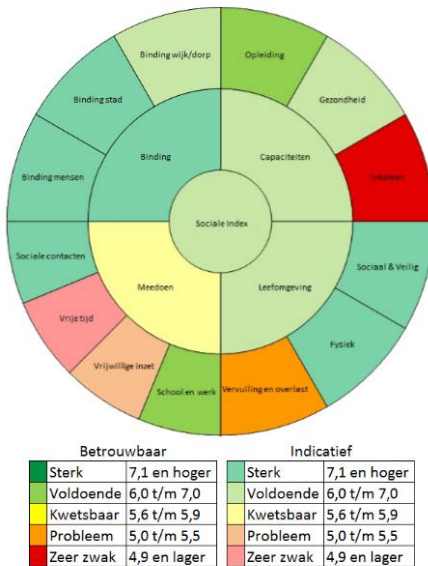
Bilgaard

De wijk Bilgaard kent de volgende specifieke aandachtspunten:

- Ook in deze wijk is sprake van relatief veel illegale verhuur, waarbij er behoefte is aan (meer) toezicht
- Het onderhoud van openbare ruimte is slecht, daarbij wordt relatief veel zwerfvuil op straat gevonden
- De veiligheid en het gevoel van veiligheid is onder het gemiddelde van Leeuwarden, bewoners ervaren veel overlast.
- De bewoners van Bilgaard hebben een relatief laag besteedbaar inkomen en het aandeel mensen in de bijstand is hoog, 3 keer zoveel als gemiddeld in Leeuwarden.
- Het gemiddelde opleidingsniveau in de wijk is laag
- De wijk kent veel nieuwe Nederlanders en relatief veel klanten van de WMO.
- De inwoners voelen zich wel verbonden met hun wijk en de stad Leeuwarden.
- De wijk kent relatief weinig culturele voorzieningen.

Sociale Index-scores per wijk: Camminghaburen

51: Camminghaburen e.o.

Scores per jaar*			
Indicator	2011	2017	2019
Binding	6,9	7,6	7,2
Binding mensen	6,4	7,4	7,1
Binding stad	6,7	7,3	8,2
Binding wijk/dorp	7,6	8,0	6,3
Capaciteiten	6,1	6,3	6,1
Gezondheid	6,5	7,8	6,4
Inkomen	6,4	4,6	4,9
Opleiding	5,4	6,6	6,9
Leefomgeving	6,2	7,1	6,7
Fysiek	6,5	6,7	7,4
Sociaal & veilig	5,8	7,4	7,3
Vervuiling & overlast	6,2	7,2	5,4
Meedoen	6,2	6,2	6,0
School & werk	6,4	7,1	6,8
Sociale contacten	6,5	6,8	7,8
Vrije tijd	5,7	4,8	4,0
Vrijwillige inzet	6,0	6,0	5,2
Totaal	6,3	6,7	6,4

* Wegens wijkverdeling kunnen scores ontbreken voor 2011 en 2017.

Gemeente Leeuwarden

Scores per jaar*			
Indicator	2011	2017	2019
Binding	6,6	7,0	7,2
Binding mensen	6,5	6,8	7,0
Binding stad	6,9	7,2	7,4
Binding wijk/dorp	6,4	7,0	7,1
Capaciteiten	5,7	5,7	6,1
Gezondheid	6,6	7,0	7,1
Inkomen	4,1	3,3	4,3
Opleiding	6,4	6,9	6,8
Leefomgeving	6,3	6,6	6,7
Fysiek	6,4	6,6	6,9
Sociaal & veilig	6,4	7,0	7,4
Vervuiling & overlast	6,2	6,3	5,9
Meedoen	6,3	6,2	6,4
School & werk	6,2	6,3	6,2
Sociale contacten	6,1	6,4	6,4
Vrije tijd	6,5	5,6	6,2
Vrijwillige inzet	6,2	6,3	6,6
Totaal	6,2	6,4	6,6

* Wegens wijkverdeling kunnen scores ontbreken voor 2011 en 2017.

Camminghaburen scoort in 2019 0,2 punt lager op de sociale index dan de gemeente Leeuwarden als geheel:

- De score op het aspect *binding* is in 2019 hetzelfde als dat van Leeuwarden. De *binding met de wijk* is in Camminghaburen volgens de Sociale Index afgenomen tussen 2011 en 2019. De *binding met de stad* daarentegen neemt toe en is hoger dan het Leeuwardens gemiddelde.
- Op het aspect *capaciteiten* scoort Camminghaburen vergelijkbaar met Leeuwarden. De score op de indicator *gezondheid* is echter lager en daalt sinds 2011. Ook qua *inkomen* is Camminghaburen sinds 2011 1,5 punt achteruitgegaan.
- Camminghaburen scoort vergelijkbaar met Leeuwarden op het aspect *leefomgeving*. De score van de indicator *Vervuiling & Overlast* is echter wel lager en daalt sinds 2011. Op de overige indicatoren is sprake van een stijging sinds 2011.
- De score op het aspect *meedoen* is iets lager dan het gemiddelde voor heel Leeuwarden. Vooral de score van *Vrije Tijd* is beduidend lager dan het gemiddelde voor Leeuwarden en neemt af sinds 2011. De score *Sociale Contacten* scoort daarentegen hoger dan het Leeuwardens gemiddelde en neemt toe sinds 2011.

Sociale Index-scores per wijk: Bilgaard

60: Bilgaard & Havankpark

e.o.

Betrouwbaar		Indicatief	
Sterk	7,1 en hoger	Sterk	7,1 en hoger
Voldoende	6,0 t/m 7,0	Voldoende	6,0 t/m 7,0
Kwetsbaar	5,6 t/m 5,9	Kwetsbaar	5,6 t/m 5,9
Probleem	5,0 t/m 5,5	Probleem	5,0 t/m 5,5
Zeer zwak	4,9 en lager	Zeer zwak	4,9 en lager

Scores per jaar*			
Indicator	2011	2017	2019
Binding	7,1	7,1	7,0
Binding mensen	6,1	6,2	7,0
Binding stad	8,3	8,1	8,4
Binding wijk/dorp	6,8	7,1	5,7
Capaciteiten	4,5	4,5	4,7
Gezondheid	5,3	5,3	5,7
Inkomen	2,6	2,2	2,4
Opleiding	5,6	6,0	6,0
Leefomgeving	5,6	5,8	5,4
Fysiek	6,4	5,9	6,6
Sociaal & veilig	5,2	6,5	5,3
Vervuiling & overlast	5,3	5,1	4,3
Meedoen	5,1	4,7	5,2
School & werk	4,9	5,0	5,0
Sociale contacten	5,3	5,9	6,1
Vrije tijd	5,0	3,0	3,0
Vrijwillige inzet	5,2	4,7	6,6
Totaal	5,5	5,5	5,5

Gemeente Leeuwarden

Scores per jaar*			
Indicator	2011	2017	2019
Binding	6,6	7,0	7,2
Binding mensen	6,5	6,8	7,0
Binding stad	6,9	7,2	7,4
Binding wijk/dorp	6,4	7,0	7,1
Capaciteiten	5,7	5,7	6,1
Gezondheid	6,6	7,0	7,1
Inkomen	4,1	3,3	4,3
Opleiding	6,4	6,9	6,8
Leefomgeving	6,3	6,6	6,7
Fysiek	6,4	6,6	6,9
Sociaal & veilig	6,4	7,0	7,4
Vervuiling & overlast	6,2	6,3	5,9
Meedoen	6,3	6,2	6,4
School & werk	6,2	6,3	6,2
Sociale contacten	6,1	6,4	6,4
Vrije tijd	6,5	5,6	6,2
Vrijwillige inzet	6,2	6,3	6,6
Totaal	6,2	6,4	6,6

Wegens wijkherindelings kunnen scores ontbreken voor 2011 en 2017

Bilgaard scoort in 2019 1,1 punt lager op de sociale index dan de gemeente Leeuwarden als geheel:

- De score op het aspect *binding* is in 2019 een punt lager dan dat van Leeuwarden. De *binding met de wijk* is in Bilgaard volgens de Sociale Index afgenomen tussen 2011 en 2019 en scoort lager dan het gemiddelde voor de stad. De score op *binding stad* daarentegen is hoger dan het Leeuwardens gemiddelde.
- Op het aspect *capaciteiten* scoort Bilgaard ongeveer anderhalve punt lager dan Leeuwarden. Het gemiddelde wordt vooral naar beneden gehaald door de indicator *inkomen*. Hierbij scoort Bilgaard 2 punten lager dan het gemiddelde voor de stad.
- Bilgaard scoort lager dan Leeuwarden op het aspect *leefomgeving*. Vooral op de indicatoren *Sociaal & Veilig* en *Vervuiling & Overlast* scoort de wijk lager. De score op *Vervuiling & Overlast* is met een punt gedaald sinds 2011.
- De score op het aspect *meedoen* is ruim een punt lager dan het gemiddelde voor heel Leeuwarden. Qua *Vrije Tijd* scoort Bilgaard 3 punten lager dan Leeuwarden, deze score is ook 2 punten lager dan de score van Bilgaard hierop in 2011. De scores van de indicatoren *Vrijwillige Inzet* en *Sociale Contacten* nemen echter toe sinds 2011.

Opvallende zaken per wijk

Heechterp-Schieringen

Heechterp-Schieringen is een wijk die het op verschillende facetten 'slecht doet':

- De gemiddelde WOZ-waarde van de woningen is het laagst van heel Leeuwarden (82.000). Daar komt bij dat veel woningen in slechte staat verkeren.
- Door concentratie van studenten rondom de kennisinstellingen en de binnenstad komen op termijn veel panden vrij. Aandachtspunt is dat dit niet leidt tot een verdere achteruitgang van de wijk.
- De score op de aspecten schoon, heel en veilig is relatief laag. Het aantal verhuisbewegingen in de wijk is hoog. De wijk scoort in de leefbaarometer onvoldoende.
- De wijk is relatief onveilig. Er vinden veel mishandelingen en misdrijven plaats. Buren hebben relatief vaak overlast van elkaar (mede door de slechte kwaliteit van de woningen). Dat geeft bewoners een onveilig gevoel.
- Het aandeel mensen in de bijstand is drie keer zo hoog als gemiddeld in Leeuwarden. Dat zorgt er mede voor dat het gemiddelde besteedbare inkomen van de bewoners relatief laag is en dat veel kinderen opgroeien rond het sociaal minimum.
- De inwoners van Heechterp-Schieringen zijn over het algemeen laag opgeleid en ze leven ongezond. Zo zijn er veel rokers, zijn veel mensen slecht ter been.
- Daarbij komt veel sociale en psychische problematiek, zoals veel eenzaamheid, veel tienermoeders en echtscheidingen.

Spoordok

Het ontwikkel / transformatiegebied Spoordok moet gaan fungeren als:

- Tegenhanger van Leeuwarden Oost. Het moet een compleet nieuwe stadswijk worden waarin geleerd is van de wijken in Oost.
- Problematiek moet hier voorkomen worden en in de visie op Spoordok moet mee worden genomen dat dit als ontwikkel- en overgangsgebied kan gaan fungeren voor de inwoners van Leeuwarden Oost.
- Culturele placemaking kan als vliegwiel voor ontwikkeling worden ingezet, naar voorbeeld van bijvoorbeeld de NDSM in Amsterdam. Daarmee is het ontwikkeling voor de lange termijn (2050 en verder).

Sociale Index-scores per wijk: Heechterp & Schieringen

50: Heechterp & Schieringen

Betrouwbaar		Indicatief	
Sterk	7,1 en hoger	Sterk	7,1 en hoger
Voldoende	6,0 t/m 7,0	Voldoende	6,0 t/m 7,0
Kwetsbaar	5,6 t/m 5,9	Kwetsbaar	5,6 t/m 5,9
Probleem	5,0 t/m 5,5	Probleem	5,0 t/m 5,5
Zeer zwak	4,9 en lager	Zeer zwak	4,9 en lager

Scores per jaar*			
Indicator	2011	2017	2019
Binding	5,3	5,8	5,9
Binding mensen	4,5	4,6	4,9
Binding stad	7,0	7,2	7,8
Binding wijk/dorp	4,5	5,5	4,9
Capaciteiten	4,5	4,8	4,4
Gezondheid	5,9	6,3	5,6
Inkomen	2,5	2,2	2,3
Opleiding	5,1	5,9	5,4
Leefomgeving	5,1	5,1	4,8
Fysiek	5,9	6,3	6,2
Sociaal & veilig	4,5	4,2	4,9
Vervuiling & overlast	4,9	4,9	3,4
Meedoen	4,7	4,6	4,4
School & werk	4,6	4,8	4,6
Sociale contacten	4,4	4,6	4,2
Vrije tijd	5,1	3,5	4,3
Vrijwillige inzet	4,5	5,3	4,5
Totaal	4,9	5,0	4,8

* Wegens wijkverdeling kunnen scores ontbreken voor 2011 en 2017

Gemeente Leeuwarden

Scores per jaar*			
Indicator	2011	2017	2019
Binding	6,6	7,0	7,2
Binding mensen	6,5	6,8	7,0
Binding stad	6,9	7,2	7,4
Binding wijk/dorp	6,4	7,0	7,1
Capaciteiten	5,7	5,7	6,1
Gezondheid	6,6	7,0	7,1
Inkomen	4,1	3,3	4,3
Opleiding	6,4	6,9	6,8
Leefomgeving	6,3	6,6	6,7
Fysiek	6,4	6,6	6,9
Sociaal & veilig	6,4	7,0	7,4
Vervuiling & overlast	6,2	6,3	5,9
Meedoen	6,3	6,2	6,4
School & werk	6,2	6,3	6,2
Sociale contacten	6,1	6,4	6,4
Vrije tijd	6,5	5,6	6,2
Vrijwillige inzet	6,2	6,3	6,6
Totaal	6,2	6,4	6,6

* Wegens wijkverdeling kunnen scores ontbreken voor 2011 en 2017

Heechterp-Schieringen scoort in 2019 1,8 punt lager op de sociale index dan de gemeente Leeuwarden als geheel:

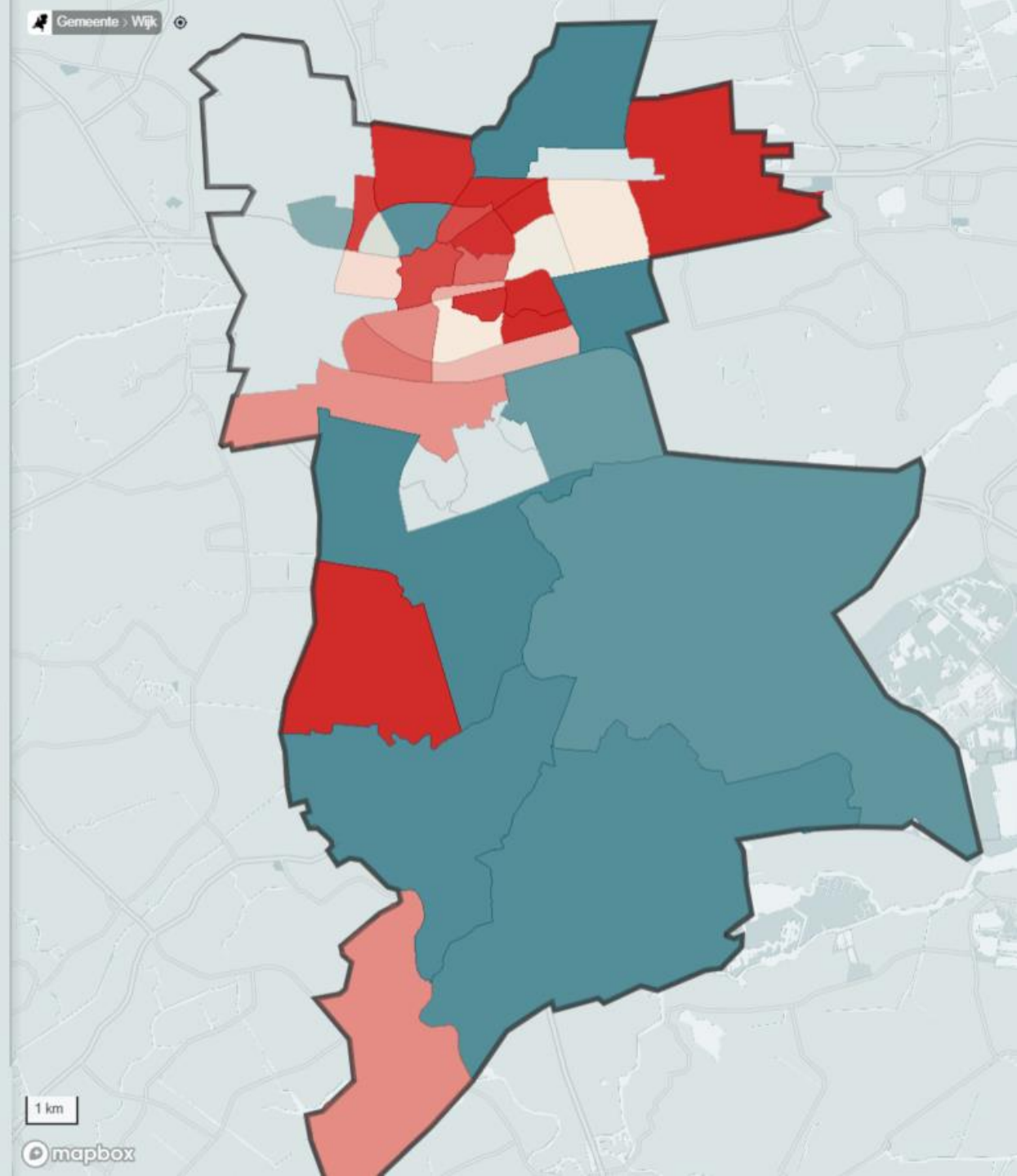
- De score op het aspect *binding* is gestegen tussen 2009 en 2019. Echter is de score wel lager dan dat van Leeuwarden. Op de indicator *binding met de wijk stad* scoort Heechterp-Schieringen beter. De *binding met de wijk* daarentegen is volgens de Sociale Index afgenomen tussen 2017 en 2019.
- Op het aspect *capaciteiten* scoort Heechterp-Schieringen voor alle indicatoren lager dan Leeuwarden als geheel. De score voor inkomen is zelfs 2 punten lager.
- Heechterp-Schieringen scoort duidelijk lager op het aspect *leefomgeving*. De score van de indicator *Vervuiling & Overlast* is sinds 2009 met 1,5 punt gedaald.
- De score op het aspect *meedoen* is twee punten lager dan het gemiddelde voor heel Leeuwarden. Op geen enkele indicator binnen het aspect 'meedoen' scoort de wijk in 2019 hoger dan een 5.

Kansenatlas

Begin maart 2021 heeft SEO de Kansentatlas gepubliceerd. In deze atlas is op verschillende thema's en indicatoren (zoals inkomen, participatie, opleiding, gezondheid) de kansengelijkheid voor mensen in een bepaalde gemeente (en voor sommige gemeenten ook per wijk) in beeld gebracht.

Voor de situatieschets kwamen de uitkomsten van de Kansentatlas eigenlijk net te laat om hier in detail op te studeren. In de figuur op deze pagina is daarom enkel ter illustratie het kaartbeeld voor de wijken van de gemeente Leeuwarden opgenomen op het thema 'algemene gezondheid'. Daarin valt op dat de stad Leeuwarden en in het bijzonder de wijken in Leeuwarden Oost relatief laag scoren ten opzichte van andere wijken in de gemeente. Deze scores zijn ten opzichte van het Nederlands gemiddelde. Ook op andere indicatoren, zoals inkomen en participatie is dat beeld zichtbaar.

Nadere studie op de uitkomsten en indicatoren van de Kansentatlas is nodig om gerichter uitspraken over de kansengelijkheid van inwoners uit Leeuwarden te benoemen.

Deze situatieschets is opgesteld door de gemeente Leeuwarden in samenwerking met economisch onderzoeks- en adviesbureau Decisio en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

Voor meer informatie, neem contact op met:

- Gemeente Leeuwarden: Marloes Schreur (marloes.schreur@leeuwarden.nl)
- Decisio: Daan van Gent (d.vangent@decisio.nl)